

R O K J A V O R U

p f 2 0 0 4

12 | 2003
ročník 9

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky a příznivců lesa

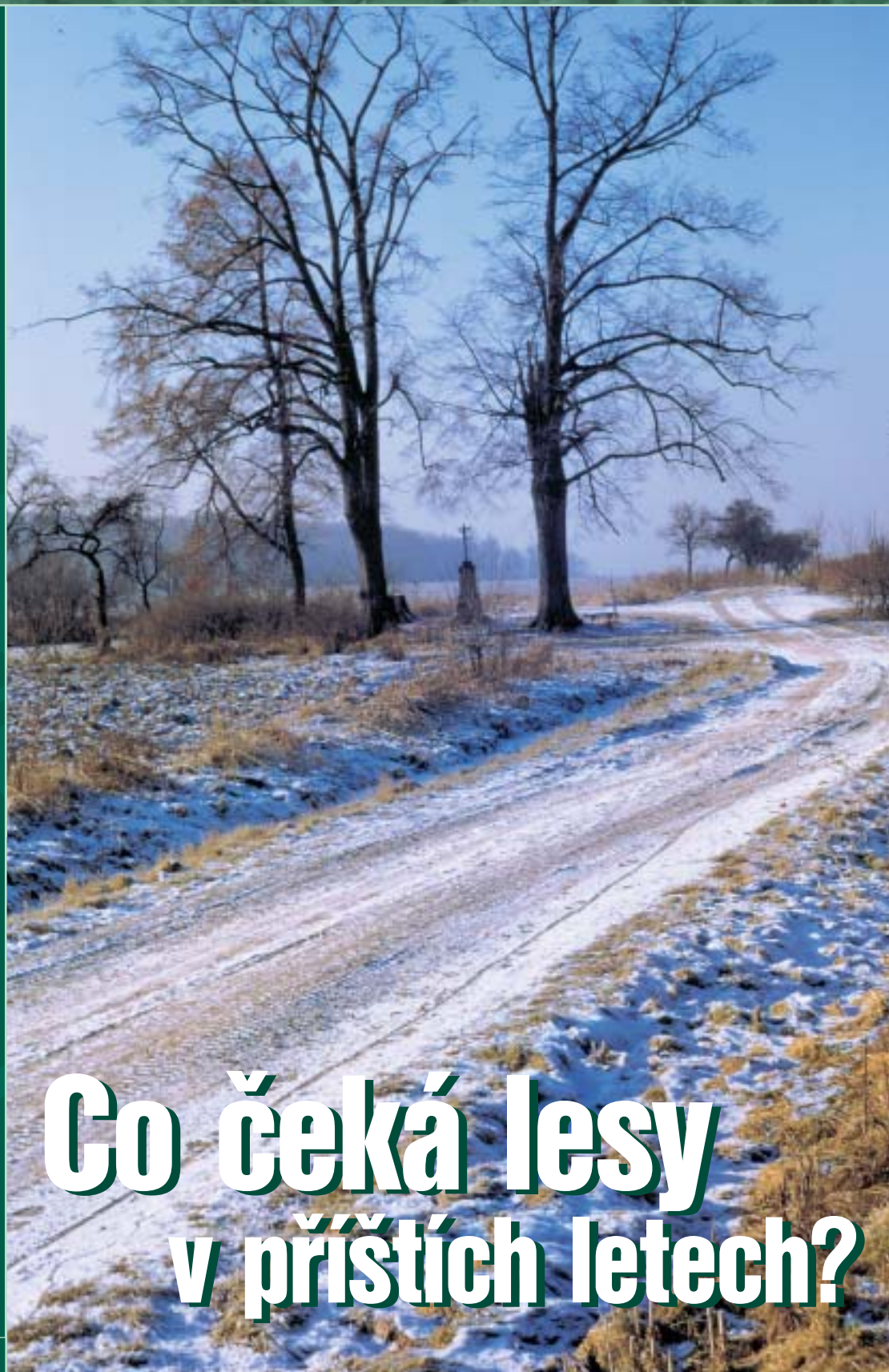
LESU ZDAR

Dřevo - surovina
budoucnosti

Jmelí tajemstvím
opředené

Pěstování douglasky
na LS Vodňany

Bobr - problém
bavorských lesů

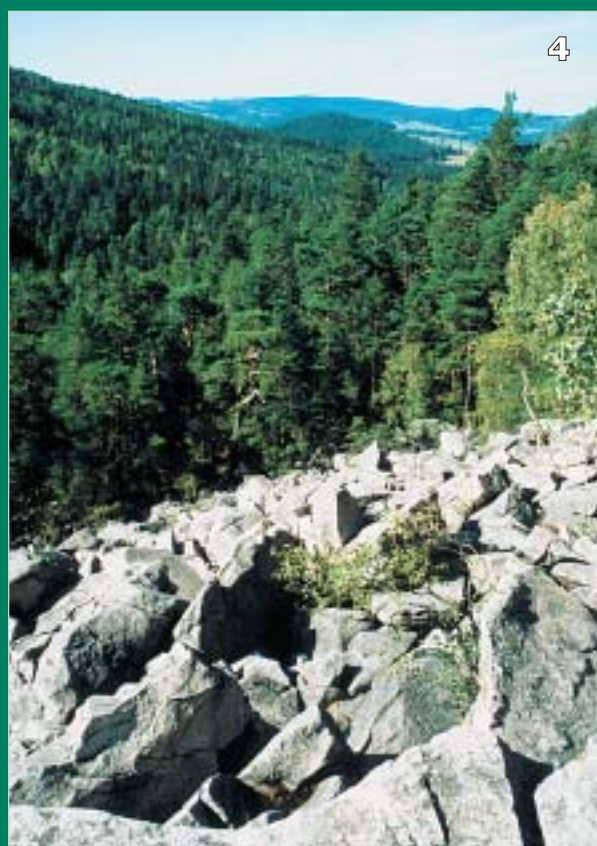

Co čeká lesy v příštích letech?

PROGRAM 2000

na LS Vyšší Brod

1. Informační tabule z naučné stezky Svatý Tomáš
2. Odpočinkové místo u Schwarzenberského kanálu
3. Jedna z nečetných drobných památek, které se zachovaly v pohraničních lesích
4. Pohled z NPR Čertova stěna do údolí Vltavy
5. Obnovená boží muka s obrázkem sv. Huberta

Výsledky hospodaření podniku za I. - III. čtvrtletí roku 2003

Na hospodářský výsledek podniku v roce 2003 mají nepříznivý vliv především důsledky odstraňování větrné kalamity z října roku 2002, druhotně, s ohledem na vývoj počasí v letošním roce, pak likvidace přemnožení kůrovce především v porostech oslabených václavkou a dlouhodobě zatopených loňskými povodněmi – zvýšení nákladů – a velmi špatný stav na trhu se dřívím – pokles tržeb.

Náklady

U nákladů dochází meziročně k růstu o 122 mil. Kč, z toho v péstební činnosti o 86 mil. Kč, a to ve výkonech navazujících na likvidaci kalamity. Rozsah obnovy lesa přitom poklesl o 200 ha. Naopak objem realizace prořezávek vzrostl meziročně o 100 ha. Větrná kalamita a vzestup populace kůrovců zvýšil meziročně náklady na ochranu proti hmyzím škůdcům o 91 mil. Kč. V těžební činnosti je objem nákladů vyšší o 5 mil. Kč, což však je v korelaci s vyšším realizovaným objemem těžeb. U ostatních výrobních činností poklesly celkové náklady o 18 mil. Kč, obdobně jako náklady v nevýrobních činnostech o 23 mil. Kč. Meziročně evidujeme nárůst nákladů o 26 mil. Kč.

Tržby

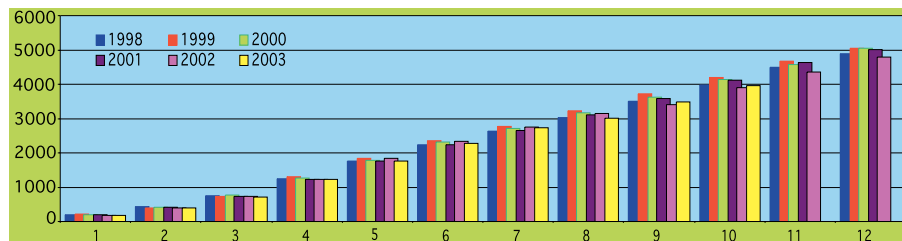
Tržby meziročně poklesly o 167 mil. Kč, po vyloučení tržeb za postoupené pohledávky poklesly pak o plných 364 mil. Kč. Na nižších tržbách mají největší podíl těžební činnost a finanční operace. I přes vyšší objem zpracovaného dříví, při srovnání se stejným obdobím minulého roku, o 513 tis. m³ (zpracování kalamity), poklesly tržby za jeho prodej o 235 mil. Kč. Průměrné zpeněžení za srovnatelné období loňského roku pokleslo téměř o 19 % na úroveň 479 Kč/m³, kdy v ceně nejsou promítnuty tzv. záporné ceny. Na celkový hospodářský výsledek má také vliv pokles výnosů z finančních operací o 133 mil. Kč, kdy zásadní pokles je zapříčiněn změnou metodiky účtování o cenných papírech v souvislosti s jejich přeceněním. Pozitivní je nárůst tržeb v myslivosti o 37 mil. Kč v souvislosti s novým pronájmem honiteb.

Objektivně je možné předpokládat hospodářský výsledek za rok 2003 na úrovni 200 mil. Kč bez započtení tvorby a použití rezerv.

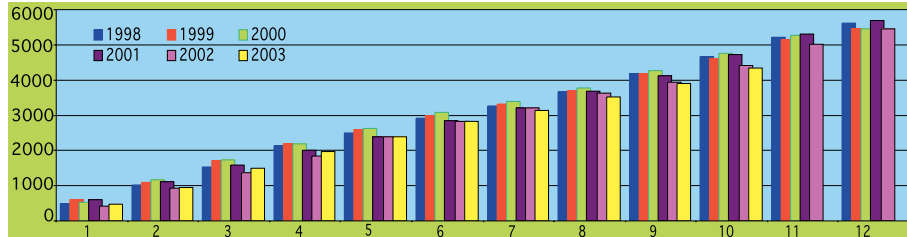
Ing. Zdeněk Cába, ekonomický ředitel

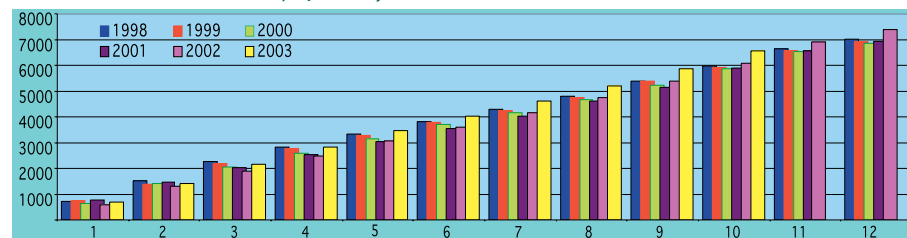
Náklady provozní činnosti kumulovaně po jednotlivých měsících v mil. Kč

Výnosy provozní činnosti kumulovaně po jednotlivých měsících v mil. Kč

Těžba celkem v roce kumulovaně po jednotlivých měsících v tis. m³

- 2) Co čeká lesní hospodářství v příštích letech
 - 4) Dřevo - surovina budoucnosti
 - 7) Jmeli tajemstvím opředené
 - 9) Setkání v ledovém království
 - 10) Pěstování douglasky na LS Vodňany
 - 12) Bobr - problém bavorských lesů
 - 14) Nové knihy
 - 15) Údržbě krajinného rázu Beskyd
 - 16) Horská kola na LS Broumov
- Fotosoutěž ČSOP a LČR

foto obálka

1. strana:

ilustrační foto: M. Hain

4. strana:

ilustrační foto: J. Zumr

LESU ZDAR

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky, s. p.

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové
tel.: +420 495 860 265 (264)
fax: +420 495 262 391
e-mail: rezac@lesycr.cz

Vydává:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8
IČO: 42196451
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416
ISSN 1214-4835

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický
Členové: Ota Buršík, Ing. Lubomír Dědek,
Ing. Jan Duha, Ing. Josef Hruška, Ing. Jiří Kopic,
Ing. Jaromír Latner, CSc., Aleš Mrkvica, Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří Stonawski
Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč
Grafická úprava: CREATIVE DIRECTION
(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.)

Tiskne:

Tiskárna Nové Město, s. r. o.,
Přetisk povolen.

(Uzávěrka příštího čísla 5. 1. 2004.)

Rg1-1994

Co čeká lesní hospodářství

v příštích letech?

Projev ministra Ing. Jaroslava Palase na mimořádném sněmu České asociace podnikatelů v lesním hospodářství dne 13. listopadu v Humpolci

Považuji toto setkání za významné především proto, že názorová hladina v oblasti lesního hospodářství je poněkud rozjitzřená a je proto mou povinností, abych ji, pokud to bude možné, uklidnil. Dosavadní vystoupení se tu zabývala tématy, která byla vymezená programovými možnostmi semináře, dovolte, abych na ně navázal.

Aktuální lesnická politika

Jsem si vědom skutečnosti, že v oblasti lesního hospodářství došlo v posledním období k vývojovým posunům. Dominantním vlivem je vstup ČR do Evropské unie. Na legislativním poli se urychleně dokončují zákonné normy, které jsme povinni přijmout do data našeho vstupu a tudíž, otevřeně řečeno, je zde ještě mnoho práce. Především se dotahují vyhlášky k zákonu o regulaci obchodu s reprodukčním materiálem, které spolu s vlastním zákonem budou novinkou pro právní subjekty, které budou obchodovat se semenáčky a sazenicemi. Určitou samostatnou kapitolou, která nepochybně významně ovlivní obhospodařování v lesích, je vliv novely zákona 114 z roku 1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Novela zákona byla parlamentem zamítnuta. Nicméně řešení otázek spojených s realizací projektu Natura 2000 nás nesporně ještě čeká. Míra omezení vlastníků při obhospodařování lesní a zemědělské půdy je přes pokročilou diskusi dosud neznámá. Naše stanovisko k této věci je zřejmé a směřuje k tomu, aby obhospodařování lesů nebylo omezeno víc, než je nezbytně nutné. V případě újmy na hospodaření v lesích prosazujeme finanční náhradu pro vlastníka lesa. Byl jsem obeznámen s tímto návrhem zákona, my jsme předložili poslanecké sněmovně vlastní znění § 58, který je pro nás limitující, a vzhledem k tomu, že poslanecká sněmovna nepřijala tuto verzi § 58, bylo to důvodem, proč tento zákon ve sněmovně neprošel. Nesporně nás čeká spousta jednání s ministerstvem životního prostředí, neboť tento zákon je potřebný, abychom mohli čerpat finanční prostředky z Evropské unie, ale bude v takové podobě, aby neomezoval naše podnikatelské subjekty v hospodaření v lesích.

Parlamentem také neprošel vládní zákon o rozpočtovém určení daní. Následkem tohoto zamítnutí se může stát, že příspěvky na hospodaření v lesích v roce 2004 nebudou administrovány na jednotlivých krajích, ale tak jako doposud na ministerstvu zemědělství. Určitou výhodou tohoto stavu je účelové vázání finančních prostředků na jednotlivé druhy podpor v lesním hospodářství, nevýhodou je složitá administrace finančních toků. Vláda však chce velmi rychle opakovaně tento návrh zákona dát do sněmovny, protože není možné, abychom vytvořili krajské uspořádání a nedali krajům finanční prostředky, potřebné k tomu, aby kraje prostě žily.

Důvody odvolání managementu LČR

Nyní mi dovolte několik slov k vlajkové lodi našeho lesnictví, tedy státnímu podniku Lesy ČR. Jistě víte, že jsem rozhodl o výměně generálního ředitele a následně nejvyššího vedení LČR. Tato věc bezesporu otřásla odbornou veřejností. Chtěl bych vám k tomu říci, že to pro mě nebylo jednoduché rozhodnutí, neboť s lidmi, kteří připravovali transformaci státních lesů od roku 1992, se osobně znám a byl jsem tohoto procesu účasten. Nicméně jsem dospěl k několika poznatkům po svém nástupu do funkce. Za prvé to, že zřizovatel, tedy ministerstvo zemědělství, tedy stát, nemá patřičný vliv na tento podnik, že tento podnik je ovládan skupinou poradců, a pokud mám být ministrem, člověkem na svém místě, nemohl jsem tento stav trpět. Vysvětlil jsem svým podřízeným v lesnické sekci, že to budou oni, kteří budou řídit LČR, a chtěl bych vám říci, že stabilita tohoto podniku bude neměnná. Chtěl bych vám sdělit, že budou vytvářeny podmínky pro vaše podnikání tak, abyste obstáli v konkurenci v Evropské unii. O podrobnostech zlepšení tohoto vztahu bude hovořit generální ředitel LČR.

System, který byl nastaven v roce 1992, má samozřejmě dvě stránky. Již jsem řekl, že tento systém zachováme a budeme ho dál rozvíjet. Dovolte mi, abych řekl několik slov o obou – pozitivních i negativních stránkách. Pozitiva spočívají především v kladném hospodářském výsledku státního podniku a současně i kladných hospodářských výsledcích akciových společností, které dodávky prací poskytují. Tento systém umožnil rovněž pozvolný pokles počtu zaměstnanců v lesním hospodářství způsobem, který byl pro své rozložení v čase sociálně citlivý. My si nemůžeme dovolit, aby tento podnik bobtnal z pohledu zaměstnanosti. Musím říci, že se také zlepšil stav lesů ve vlastnictví státu. Na tomto konstatování se shodují jak oponenti, tak zastánci zvoleného modelu.

Tento systém přinesl samozřejmě i jistá negativa, která spočívají v určité šablonovitosti v rozhodování a v nastavování pravidel spolupráce. Tato schematicnost do značné míry brání zohledňovat pestré podmínky, které se vyskytují v praxi. Samozřejmě chápu, že podnik takového rozsahu musí být řízen jednotným způsobem, přesto se domnívám, že určité rozhodovací pravomoci ve vertikále by měly být nastaveny vhodněji a měly by jít směrem dolů. Přílišná centralizace tedy v žádném případě nepřispívá k rychlosti a dynamice rozhodovacích procesů. Za zmínku stojí podíl technických pracovníků na jednotku výroby, tedy zda tento parametr příliš dlouho v posledním období nestagnoval. Uvědomme si to, že hektar státního lesa vlastně musí žít dva managementy a skupinu dělníků, kteří v lese pracují. Dospěl jsem k názoru, že dosavadní vedení, přes zřejmé úspěchy v řízení státního podniku, již není schopno proces dynamizovat v naznačeném směru.

Obsahové záměry LČR

S nejbližšími obsahovými záměry vedení byla seznámena dozorčí rada státního podniku na svém jednání 14. 10. 2003. Obecně k nim mohu říci, že jsou dobrým východiskem pro konkrétní kroky. Držel bych se pravidla, že novému vedení LČR je potřeba ponechat obvyklých sto dní vlivu, aby své kroky dále rozvinulo a konkretizovalo. Věřím, že se o nich ve svém vystoupení zmíni nový generální ředitel Kamil Vyslyšel. Rád bych vás všechny ujistil, že respektuji současný model obhospodařování lesů v majetku státu a nepředpokládám žádné zásadní změny. Na druhé straně nemohu vyloučit změny, které budou postupně a pokud možno citlivě odstraňovat nedostatky, o kterých jsem se zmínil. Rád bych uklidnil rozvířenou názorovou hladinu a popřel nejrůznější nepodložené fámy o zásadních změnách při obhospodařování lesů v majetku státu nebo převodu na kraje, akcionalizaci LČR apod. Nemohu samozřejmě vyloučit, že se tu a tam neobjeví iniciativa krajů, ale mohu vám sdělit, že není politická vůle a není v programu vládní koalice, měnit současný stav, který je nastaven.

Po vstupu ČR do EU se musíme připravit na novou situaci, která bude pravděpodobně charakterizována konkurencí zahraničních subjektů. Naší ambicí by mělo být to, abychom v oblasti lesního hospodářství byli schopni v této soutěži vzdorovat a být v ní úspěšní. Rád bych, abychom našim podnikatelským subjektům, tedy vám, nastavili určitou komparativní výhodu v podobě dlouhodobých smluv tak, abyste měli určitou jistotu v investování do svých podniků, aby se vám hospodařilo s vědomím, že máte dlouhodobou perspektivu. Je naším zájmem, aby podmínky v tomto konkurenčním prostředí byly pro všechny právní subjekty stejné. Chtěl bych říci, že nepřipustím to, aby byly v rámci podnikání, tedy ve vazbě na LČR, subjekty rovné a subjekty rovnější. Mým přáním je, a to si, věřte mi, pohlídlám, aby měli všichni stejná pravidla hry.

V poslední době je velmi diskutovaná otázka právní formy subjektu obhospodařujícího lesy v majetku státu. Už jsem řekl, že dosavadní právní forma zcela vyhovuje, nepředpokládám akcionalizaci, nepředpokládám převod na kraje. Tento postoj souvisí i s naším účinkováním na skutečně velkém evropském trhu, tzn. i nerozdrobený, velký a silný podnik (s. p. LČR nebude na tomto trhu zdaleka největší) potřebuje podle mého názoru v dlouhodobé strategii určitou kooperaci v dodávkách dříví s dalšími velkými subjekty. Jsem rád, že nejen přípravně, ale i konkrétní smluvní kroky v této chvíli již probíhají.

Tato koncepce umožní zaujmout určitou výhodnější pozici ve vyjednávaní, především se zpracovateli. Mezi dlouhodobé koncepční záměry zahrnují i potřebu zajistit ekonomickou prosperitu státního podniku. Tato prosperita na druhé straně nesmí být dosahována na úkor neplnění sociálních a ekologických funkcí lesa. Jsem přesvědčen o tom, že lesníci jsou právě tou silou, která dokáže tyto často protichůdné zájmy sladit a najít mezi nimi určitý kompromis. Chtěl bych vám sdělit i to, že jsem připraven akceptovat návrhy na posílení rezervy na pěstební čin-

nost, a to především proto, aby se posílila stabilita nejen LČR, ale stabilita celé vertikály, tzn. i vašich firem.

Současná situace na trhu se surovým dřívím

U trhu se surovým dřívím se omezím pouze na několik krátkých konstatování vzhledem k tomu, že skutečnou situaci znáte lépe než já. Tuzemský trh se surovým dřívím se v celém dosavadním průběhu roku 2003 nadále vyznačuje u rozhodujících sortimentů převahou nabídky nad poptávkou. Důsledkem nízké poptávky po surovém dříví a řezivu v tuzemsku a stagnace zpracovatelů surového dříví, především v Německu a Rakousku, je další pokles cen u rozhodujících sortimentů surového dříví, tj. jehličnaté kulatiny a jehličnaté vlákny. V souvislosti s nutnou likvidací dříví napadeného kůrovci nelze počítat s omezením těžby dříví u vlastníků lesů. Z důvodu nezájmu tuzemských odběratelů je patrný zvýšený vývoz především u jehličnaté kulatiny. Očekáváme, že při současném trendu vývozu kulatiny dosáhne na konci roku 2003 celkový vývoz 2,2 mil. m³ oproti 1,5 mil. m³ v roce 2002.

V důsledku stagnující spotřeby výrobků ze dřeva v Evropě je dlouhodobý trend stagnace i na trhu s řezivem. Ze stejného důvodu dojde ke zvýšení vývozu vlákny cca na 600 tis. m³ (v roce 2002 činil 440 tis. m³). V roce 2004 se nepředpokládá podstatné oživení na trzích v Evropě jak u surového dříví, tak i u výrobků z něho. Tzn. jsme na jedné lodi a budeme muset tuto nepříznivou situaci, která je určitou periodou, společnými silami vyřešit.

Závěrem mi dovoluji říct, že smyslem mého vystoupení bylo především uklidnit určitou nervozitu a názorovou hladinu, která se vzedmula v lesním hospodářství v posledních měsících. Doufám, že se mi podařilo rozptýlit vaše obavy, jsem připraven odpovědět na vaše případné dotazy a dovoluji mi, abych vám popřál ve zbytku roku a v příštím roce úspěchy v podnikání.

Redakčně upraveno

Vystoupení generálního ředitele LČR Ing. Kamila Vyslyšela

Po více než desetileté existenci LČR a fungování postupně vytvořeného systému obchodních vztahů všichni cítíme, že je nutné současný stav upravit v souvislosti s politicko-ekonomickými vnějšími a vnitřními změnami v prostředí, ve kterém se pohybujeme a ve kterém podnikáme. Nelze nereagovat na tak významné posuny, jako je např. vybudování regionální samosprávy, blížící se vstup ČR do EU, restrukturalizace dřevozpracujícího průmyslu v ČR, vyprofilování stabilních smluvních partnerů LČR a jejich zájmů, dlouhodobý pokles cen dříví a na druhé straně i silný technický rozvoj technologií, které přicházejí do lesního hospodářství. Problém řešení vidí LČR ve dvou polohách, především to jsou změny uvnitř podniku, pokud jde o organizační strukturu, nastavení nového systému řízení, přenesení kompetencí na nižší organizační jednotky a hledání úspor v nákladech. Druhou polohou je změna v systému smluvních vztahů. Obě oblasti změn je nutno zahájit bezodkladně, nelze je však pro jejich komplexnost a složitost uspěchat. Jejich ukončení se ale může pohybovat nejdéle v horizontu dvou let.

Chystané změny

Od 1. ledna 2004 dojde ke změně organizační struktury LČR. Počet oblastních inspektorátů se přizpůsobí adekvátně krajskému uspořádání. Dále LČR čeká především pokračování v organizačních změnách na úrovni lesních správ a revírů, a hledání úspor nákladů, ať už jde o náklady režijní, péstební činnosti, ale i náklady osobní. Dále se vrátíme k revizi textu smluv se zaměřením na zjednodušení přejímek, cenových jednání a vztahů obecně, k revizi institutu tzv. zpětného odkupu a k posouzení přínosu a účelnosti dílčích výběrových řízení. Účelem tohoto vystoupení je všem představit plánované řešení systému smluvních vztahů, vypracované v souladu s obsahovými záměry, schválenými ministrem zemědělství Ing. Jaroslavem Palasem.

Cílem zmíněného řešení je posílení stability systému a vytvoření zdravého konkurenčního prostředí především s těmito atributy – s přiměřenou možností garance investic, s odpovídajícím zachováním pracovních míst, s transparentním způsobem stanovení cen a s ohledem na vstup do EU i dočasnou ochranou současných zdravých podnikatelských aktivit před tlakem zahraniční konkurence, a to s cílem co nejrozměněji zefektivnit celý systém dodavatelsko-odběratelských vztahů. Po zvážení několika různých alternativ byla zvolena forma smluvních vztahů se smlouvami na dobu určitou s vazbou na období platnosti LHP a s pravidelným cyklem obnov smluvních vztahů po deseti letech. Smlouvu vázanou na platnost LHP uzavírá smluvní partner po splnění konkrétních a předem zveřejněných kritérií.

Jde o kombinaci ekonomického a provozního hodnocení a úrovně certifikace – obdoba získání dnešní smlouvy s doplněním kritérií, např. k podpoře zaměstnanosti a s akcentem na hodnocení stávající činnosti a na objektivitu hodnocení. LČR uvítají spolupráci s ČAPLH na výčtu a způsobu hodnocení jednotlivých kritérií a účast na jednání o nových principech smluvních vztahů. Jako součást systému se předpokládá vybudování institutu pětiletých prověrek hospodaření, a to jak ve vztahu k vlastním zaměstnancům, tak ve vztahu k dodavatelům, kdy výsledek hodnocení by měl mít zásadní vliv na přístup k oběma i v průběhu platnosti LHP.

Vedení LČR si je vědomo, že stejně důležité jako vytvoření nového, kvalitního systému řízení a systému smluvních vztahů je i promyšlený přechod k němu ze současného stavu. Zároveň chápe, že za dobu trvání LČR si jednotlivé firmy vybudovaly v rámci tržního konkurenčního prostoru určité postavení, které LČR nechťejí dále vystavovat zásadní revizi ve smyslu realizace výběrových řízení na všech smluvních územních jednotkách v rámci ČR. LČR nemají zájem s ohledem na vlastní stabilitu, regionální politiku zaměstnanosti a další sociální aspekty vnášet nejistotu do soukromého sektoru a dodavatelsko-odběratelských vztahů v resortu lesního hospodářství. Naopak mají zájem na pokračování smluvních vztahů s těmi dodavateli, u nichž jsou splněna objektivní hodnotící kritéria. Naznačená forma smluvních vztahů vychází v zásadě z modifikace stávajícího systému, a proto ji lze realizovat v návaznosti na obsahové záměry LČR schválené ministrem zemědělství. Při jednáních bude ze strany LČR jednoznačně preferována dohoda. Otevřeně je však nutno konstatovat, že překročení horizontu změn k datu 1. 1. 2006 je pro LČR nepřijatelné.

Realizace změn ve smluvních vztazích

Aby byl vytvořen prostor pro klidné uvážlivé a věcné jednání, oslovuji před koncem tohoto roku LČR prostřednictvím oblastních inspektorátů ty smluvní partnery, které historicky plnily a plní kritéria pro uzavírání stávajících smluv na dobu neurčitou a nabídnou jim konkrétní řešení, předložené v několika variantách. Jednou z nich je zkrácení dvouleté výpovědní lhůty bez udání důvodu na jeden rok, další z možných variant je ukončení smlouvy na dobu neurčitou dohodou a uzavření nové smlouvy s platností do 31. 12. 2005. V ostatních případech smluv na dobu neurčitou vyvolají LČR jednání na úrovni podnikového řízení, rovněž před koncem tohoto roku. Vyzýváme smluvní dodavatele k pochopení nastalé situace a žádáme vás o konstruktivní spolupráci ve smyslu vstřícných jednání během tohoto přechodného období.

LČR chápou jistou obavu ze strany podnikatelských subjektů ve vztahu k datu 1. 5. 2004, tj. k datu vstupu ČR do EU. S ohledem na skutečnost, že k tomuto datu se nebude řešit otázka jednotné měny a skutečnost, že dosud není schválen zákon o zadávání veřejných zakázek v souladu s normami EU, mají LČR zájem obecně řešit toto období případným uzavřením dodatků ke všem typům obchodních smluv.

Závěrem bych vám chtěl popřát mnoho zdarů a vyjádřit přesvědčení, že v naší další spolupráci bude především panovat otevřenost, snaha najít řešení a pracovat tak, abychom se za svou práci lesníků, kteří vidí dopředu, nemuseli stydět.

Pozn.: Oba projevy byly rovněž publikovány v časopise *Lesnická práce* 12/03

Redakčně upraveno

Dřevo

surovina budoucnosti

Úroveň využívání dřevní hmoty je obrazem vyspělosti státu. Dřevo je ekologickým a kreativním materiálem budoucnosti. Důsledné využívání a maximální zhodnocování domácích surovin je charakteristickým znakem vyspělých ekonomik. Mezi tyto suroviny patří především dřevo, které je dnes odborníky pokládáno za jednu z nejperspektivnějších surovin a nosný materiál budoucnosti.

Základní charakteristika oboru zpracování dřeva

EU ve své rezoluci z roku 1998 rozvíjí strategii podpory využívání dříví jako suroviny, která neohrožuje životní prostředí. Zájem o dříví roste v celém světě, protože se již začíná projevovat úbytek klasických zdrojů.

Mezi ekologické přednosti dřeva patří zejména: možnost bezodpadového zpracování; trvalá obnovitelnost dřeva, při níž se po dobu růstových procesů fotosyntézou vytváří kyslík a odčerpává CO₂ a uhlík se kumuluje v biomase; plnoprávná náhrada po dočerpání zásob pevných, tekutých a plyných klasických paliv aj.

Přednostmi dřeva pro průmyslové zpracování jsou především: mimořádně příznivé mechanické a technologické vlastnosti při nízké hmotnosti; výhodné tepelné-fyzikální i akustické parametry; nízká energetická náročnost; mimořádná vhodnost pro uplatnění designu aj.

Zpracování dřeva v roce 2002: obrát oboru dosáhl přes 10 mld. Kč; obrát tuzemských podnikatelů v lesním hospodářství 7 – 8 mld. Kč, obrát tuzemských zpracovatelů dřeva – 5 mld. Kč.

Dřevní hmoty v lesích ČR neustále přibývají. Roční přírůstek dřeva v ČR činí kolem 18 mil. m³, těžba pouze 14,4 mil. m³. Roční spotřeba dřeva na jednoho obyvatele představuje v ČR 0,6 m³, zatímco v Severní Americe 4 m³.

Pokles ceny dřeva

V současné době cena surového dřeva výrazně klesá. Tomuto vývoji přitom předcházelo postupné snižování ceny řeziva. Majitelé lesů už loni tržili za 1 m³ surového dřeva v průměru o 150 až 250 Kč méně než v předchozím roce. Zpracovatelé dřeva očekávají další pokles pod současnou cenu 2050 korun. Odbyt dřeva je ze 70 % závislý na exportu. Silná koruna znamenala propad zisku zpracovatelů, kteří začali tlačit na cenu suroviny. K tomu se navíc přidaly odbytové potíže v Evropě zmiňované hospodářskou recesí. Také velké lesní kalamity z minulých let nabídka suroviny neplánovaně zvýšily. Dvouletý pád ceny dřeva postihuje především majitele menších lesů, a to jsou zejména obce a města. Některé obce ve svých rozpočtech počítají s příjmy za dřevo a aby jich dosáhly, zvyšují těžbu, čímž dále roste přebytek dřeva a řeziva. Podle Společenstva dřevozpracujících podniků je třeba změnit rovněž systém výkupu dřeva – zatímco stávající česká norma zná jen dvě kategorie A a B, v EU se dříví řadí do čtyř kvalitativních kategorií, od nichž se odvíjí nákupní cena.

Stagnace, resp. pokles cen dřeva postihuje v současné době celou Evropu. Proto sílí snahy snížit sazbu daně z přidané hodnoty u dřeva ke stavebním účelům. Dodejme ještě, že podle odborníků se cena dřeva neurčuje ani v ČR, ani v evropském prostoru, je to dnes globální záležitost.

Vývoz surového dříví v ČR činil v roce 2001 4,366 mld. Kč a dovoz 1,349 mld. Kč. Aktivní saldo zahraničního obchodu v této komoditě dosáhlo tedy hodnoty tří miliard Kč. Do zemi EU, především do Rakouska a Německa, přitom zaměřily 97,4 % veškerého vyváženého dřeva, zbytek exportu putoval převážně na Slovensko. Rovněž dovoz se týká hlavně zemi EU – zhruba dvě třetiny importu jdou ze společenství, asi čtvrtina pak zase ze Slovenska. Celkově export narostl proti předchozímu roku o 240 tis. m³ a dosáhl 3 mil. m³ dřeva. Dovoz se meziročně snížil o 130 tis. m³ a činil 1,1 mil. m³. Ceny dřeva poklesly o několik procent kvůli již uvedeným okolnostem.

K lepšímu odbytu dřeva, jež pochází z vybraných lesů, má přispět nový certifikát vydávaný podle systému PEFC (Pan European Forest Certification). Jde o doklad, že majitel lesa o něj pečuje podle principů trvale udržitelného rozvoje. Systémem PEFC už bylo certifikováno 43,66 mil. ha lesů v Evropě. ČR se k němu přihlásila v roce 1999.

Dřevozpracující průmysl

Dřevozpracující průmysl je ve velké míře nezávislý na dovozu surovinových zdrojů a je trvale schopný tvořit aktivní saldo zahraničního obchodu. Je relativně energeticky málo náročný, produkce a výrobní technologie příliš nezatěžují životní prostředí. Řeší rovněž nezaměstnanost s relativně nízkým kapitálovým vstupem. Vzhledem k rozložení surovinových zdrojů je významný z hlediska regionálního rozvoje.

Výhodou českého dřevozpracujícího průmyslu je skutečnost, že disponuje vysoce kvalifikovanou a zručnou pracovní silou, která je – v poměru ke státům EU – zatím poměrně levná. Podle ČSÚ působí v současné době v českém dřevozpracujícím průmyslu ve firmách s 20 a více zaměstnanci na 31 000 pracovníků. Dřevařskou výrobou se však zabývá i velké množství menších firem a podnikajících fyzických osob. Vývoj v českém dřevozpracujícím průmyslu směřuje k vytváření dalších velkých ekonomických celků převážně se zahraničním kapitálem (v současné době ze šesti největších dřevozpracujících kapacit v ČR jich pět vlastní zahraniční investoři, převážně rakouští).

Stejně jako vlastníci lesů nebo firmy, které v nich dlouhodobě hospodaří, si připravují podmínky pro lepší odbyt zboží do budoucna i dřevařské firmy. Prvních asi patnáct dřevozpracujících podniků získalo v březnu 2003 osvědčení, jež je řadí do systému certifikace spotřebitelského řetězce dřeva PEFC (C-o-C). Certifikace není povinná. Ale odbyt českého dřeva je ze tří čtvrtin závislý na vývozu do zemi, které

Vyvázeč souprava na LS Stříbro

takové osvědčení mohou požadovat. Stejně jako majitelé lesů musí dřevařské podniky prokázat, že jejich technologie odpovídá ekologickým normám. Zároveň musí odebírat dřevo z lesů, které už certifikát mají. Podmínky pro certifikaci také znemožňují obchod se dřevem, jehož původ je neznámý. To by mělo zamezovat nelegální těžbě. Podle odborníků se do tří let dřevo bez certifikačního osvědčení už na světovém trhu neuplatní.

Dřevo jako stavební materiál

Konkurenční schopnost velkorozponových stavebních konstrukcí ze dřeva významně zvyšuje možnost jejich kombinací s jinými materiály, především s ocelí a ocelolitinou, které přednosti dřeva zvýrazňují. Deskové velkoplošné materiály z řeziva a dýh, spojené do vylehčených velkoplošných panelů, nacházejí uplatnění hlavně jako střešní panely velkorozponových ocelových a lanových výstavních hal, případně jako pláště obvodových panelů nebo nosných konstrukcí liniových staveb. Lepené stavební prvky se staly významným základem i pro výstavbu unikátních objektů světových výstav. Moderní lepené dřevěné konstrukce se uplatňují i při stavbách dřevěných potrubí (Kanada, Rakousko) a železničních mostů (v USA).

Dodejme, že k neekologičtějším formám bydlení přiřazují odborníci srubové stavby. Na jejich konstrukci se používá plně surové dřevo, ne starší než dva měsíce. V konstrukci sruboviny není jediný hřebík, kulatiny do sebe zapadají žlábkem vyřezanými pilou. Po montáži je mezi dřevo vstříkována těžko hořlavá pěna. Srubové stavby působí dobře na zdraví svých obyvatel – každá stavba totiž filtruje venkovní vzduch a dřevo dokáže zpracovat až o 80 % víc škodlivin než běžné zdivo. Dům se musí ošetřit proti případným plísním, houbám a dřevokazům jen zvenku. Vnitřní zdi se mohou napustit například včelím voskem. Nejlepší topení ve srubových stavbách je horkovzdušný krb s rozvedenými průduchy do dalších místností.

Průmysl dřevoobráběcích strojů

Středobodem technického rozvoje mnoha zpracovatelských postupů je automatizace. V centru pozornosti jsou CNC obráběcí centra

se zvýšenou rychlostí montáže různých obráběcích předmětů a rychlé procesní řízení linek při výrobě různých dřevěných materiálů. Automatizace přináší nejen úsporu lidské práce, větší výtěžnost surovin a materiálů, ale i úspory doplňkových produktů – nátěrových hmot, lepidel aj. Výrazným trendem je i ulehčování obsluhy složité techniky. V budoucnosti lze očekávat vývoj multifunkčních automatických technologických systémů, sestavovaných ne z univerzálních strojů, ale z konstrukčně vyvážených modulů přiřazovaných jednotlivým technologiím. Osazování řídicími systémy bude realizováno i u dosud ručně ovládaných strojů. Poroste „mohutnost“ softwarového vybavení, software bude stále důležitější i v řemesle. Poroste využití manipulatorů a robotů a rozšiřování jejich aplikací. Dojde k velkému rozšíření laserových technologií. Trendem je zvyšování produktivity strojů i celých systémů.

I nadále se bude zvyšovat modulárnost a přestavitelnost strojů umožňující více různých funkcí na bázi stavebnicových systémů, rozšiřování univerzálnosti při vysokém stupni kompatibilitě. Díky posilování modulárnosti a přestavitelnosti bude rozšiřována výroba strojů v široké paletě jak pro velké, tak i pro střední a malé firmy. Bude se také zvyšovat význam bezpečnosti a životnosti strojů i význam ergonomických hledisek a komplexního designu strojů. Celkově je heslem vývoje inovace a nutnost pracovat rychleji, pružněji a hospodárněji. To vše má za následek především rychlou návratnost investic do pořízených strojů a zařízení, což je na trhu základní konkurenční výhodou.

Nábytkářský průmysl

Nábytkářský průmysl je nejvýznamnějším oborem, který finalizuje dřevní surovinu a materiály. Struktura českého nábytkářského průmyslu se dost výrazně odlišuje od struktury dalších průmyslových odvětví. Velkých firem zde působí jen kolem dvaceti, středních firem více než 120. Celkem 90 % z počtu nábytkářských firem představují menší a malé firmy s počtem pracovníků do 50 osob, které povětšinou kombinují nábytkářskou výrobu s dalším příbuzným sortimentem. Častá je u nich výroba na zakázku.

Z produkce odvětví se 50 % vyváží, největší podíl vývozu je u největších firem, kde export

dosahuje až 80 %. Čeští nábytkáři konkurují na zahraničních trzích velmi kvalitní standardní produkcí, dobrým designem a rovněž nižší cenou, umožněnou nižšími provozními náklady. Rozdílný proti ostatním odvětvím je i nízký podíl zahraničního kapitálu – v posledních letech cca kolem 2 %.

V oblasti distribuce nábytku působí v ČR zahraniční řetězce (především IKEA, Sconto nábytek, Asko nábytek, Europa Möbel), velké specializované společnosti (Jena nábytek, Spectrum aj.), vlastní prodejny předních výrobců a velké množství menších prodejců. Vedle prodejců standardního zboží najdeme i exkluzivní prodejny značkového a dováženého zboží, sedacího a kancelářského nábytku. V poslední době stále ve větší míře proniká nábytkový sortiment do velkoobchodů a maloobchodů.

Velkým konkurentem tuzemského nábytku je nábytek z dovozu, který dnes již představuje cca 55 – 60 % sortimentu domácí obchodní sítě. Podle odborníků roste v poslední době v ČR zájem o levný nábytek, u vyšší a střední třídy naopak prodej stagnuje. Klesá také zájem o značkový nábytek.

Výroba nábytku ve světě

Roční výroba i spotřeba nábytku ve světě představuje hodnotu cca 200 mld. USD. Ročně se ve světě exportuje nábytek v hodnotě asi 50 mld. USD. Největším výrobcem i spotřebitelem nábytku na světě jsou USA, které v současné době vyrábějí nábytek v hodnotě 42 mld. USD a spotřebují ročně nábytek v hodnotě více než 46 mld. USD. Japonsko ročně vyrábí v hodnotě asi 25 mld. USD a spotřeba nábytku má hodnotu asi 27 mld. USD. V uplynulém desetiletí prudce vzrostla výroba v zemích jihovýchodní Asie (Malajsie, Korea, Indonésie, Tchajwan, Filipíny, Thajsko) s celkovou hodnotou vyrobeného nábytku kolem 11 mld. USD (export přesahuje 4 mld. USD). Země latinské Ameriky vyrábějí nábytek v hodnotě asi 9 mld. USD, Kanada ve výši 6 mld. USD aj. V Evropě jsou největšími výrobci i spotřebiteli nábytku Německo, Itálie, Francie, Velká Británie a Španělsko. Největším exportérem je Itálie, která vyváží nábytek v hodnotě kolem 7 mld. EUR (60 % produkce). V zemích EU se ročně vyrábí nábytek v hodno-

tě více než 70 mld. EUR, hodnoty exportu i importu přesahují 21 mld. EUR.

Desky na bázi dřeva

V oblasti polotovarů budou i nadále jedním ze základních prvků produkovaných dřevařskou výrobou velkoplošné aglomerované materiály, zejména třískové desky, vláknité desky a překližky. K novým materiálům patří především tzv. orientované třískové desky (OSB). Substituční produkty zatím pozice uvedených materiálů výrazně neohrožují. Právě materiál OSB (oriented strands boards) je v současné době zřejmě na vrcholu boomu. Tato nová varianta dřevěného materiálu umožňuje kromě klasického využití další možnosti: desky, opatřené tenkou fenolovou vrstvou, mohou být použity až desetkrát jako materiál pro šalování při betonování. Lze je použít jako náslapné desky nebo jako podlahy při stavbě lešení. Desky OSB, které mají hmotnost stejnou jako masivní dřevo, „ulehčují“ práci v oblasti výstavby konstrukcí. Nejlehčí varianta o 300 kg/m³ se používá při výrobě dveří jako zvukově izolační materiál. Je-li OSB podložena tenkou vrstvou MDF, může se rovněž použít k výrobě vysoce zatěžovaných prvků.

Obchod s výrobky ze dřeva

Z celosvětového hlediska bylo posledních desetiletí minulého století ve znamení stálého nárůstu prodeje výrobků ze dřeva. Ke snížení prodeje došlo ve druhém pololetí roku 2000 v souvislosti s celosvětovou ekonomickou recesí. K základním změnám v obchodě s dřevařskými výrobky patří postupný pokles komodit primárního zpracování, především řeziva, a naopak trvalý nárůst obchodu s finálními výrobky.

V současné době je většina států exportérem i importérem, jen Kanada, Švédsko, Dánsko a Polsko jsou převážně exportéry. Celkový světový obchod představuje v posledních letech 475 mld. USD importu a 490 mld. USD exportu. Největší položky tvoří stavebněstolařské výrobky – okna, dveře, podlahoviny, bednění, šindely aj. Za nimi následují nekonečné vlysy, transportní bedny, palety aj. Výrazný vzrůst prodeje je zejména u podlahovin (v souvislosti s jejich antialergickými vlastnostmi a módními trendy) a aglomerovaných desek (zejména OSB). Podle odborníků budou v dalším období státy s výraznými zdroji dřeva čím dál více zvyšovat export finálních výrobků na úkor jen prvotně zpracovaného materiálu.

Obrat dřevozpracujícího průmyslu v EU představuje v posledních letech cca 130 mld. EUR. Na nábytkářský průmysl připadá z tohoto objemu zhruba 70 mld. EUR. V Evropě se ročně vyrobí a zpracuje přibližně 300 mil. m³ řeziva a cca 45 mil. m³ dřevařských materiálů. V dřevařském průmyslu je zaměstnáno více než 1,25 mil. Evropanů.

Situaci v evropském i celosvětovém nábytkářském průmyslu charakterizují tyto trendy:

- rozsáhlé investice německého nábytkářského průmyslu v Polsku,
- snaha italských firem zvýšit konkurenceschopnost svých řemeslně vyráběných produktů,
- tendence francouzských firem proniknout na světový trh s avantgardním nábytkovým designem,
- zvyšování konkurenceschopnosti výrobců nábytku z Ruska a zemí bývalého Sovětského svazu, Číny, Brazílie a dalších

Kvalitní smrková kulatina, LS Vyšší Brod

Hájekna na LS Vyšší Brod

zemí s rychlým rozvojem nábytkářského průmyslu jako důsledku investic ze západní Evropy, USA a Japonska,

- vstup dánských společností na trh,
- celkově se podle odborníků celosvětový trh nábytku výrazně globalizuje.

Normy a směrnice EU

Z hlediska našeho vstupu do UE má velký význam důsledná implementace Směrnice Rady EU 89/106/EHS o sblížení zákonů a dalších právních předpisů členských států EU týkajících se stavebních výrobků. Zásady směrnice se v plném rozsahu vztahují i na dřevo, pokud je použito jako stavební výrobek nebo jako jeho součást. EU v rámci své technické legislativy formuje rámec pro skupinu výrobků, u kterých je uvedena minimální úroveň bezpečnosti, ochrany zdraví, ochrany spotřebitele a životního prostředí. Výrobci při umístování svého produktu na trh musí zabezpečit splnění uvedených požadavků. Tyto rámcové požadavky musí být zahrnuté do národních technických norem. Rámcové požadavky jsou doplněné o zkušební postupy a administrativní procedury pro zabezpečení souladu výrobků s požadavky (certifikace). Pro výrobky s vyšší mírou rizikovitosti jsou tyto postupy náročnější než pro výrobky s nižší mírou rizika. Dřevo a výrobky ze dřeva s jejich heterogenní skladbou a anizotropními vlastnostmi představují vyšší míru rizikovitosti. Proto i procesy související se stanovením a vymezením normativních parametrů jsou mimořádně náročné.

Další vývoj českého dřevozpracujícího průmyslu

Pro další vývoj českého dřevozpracujícího průmyslu budou mít podle odborníků největší význam zejména tři faktory. Prvním z nich je zlepšení přístupu k finančním prostředkům, ať už formou úvěrů od finančních institucí nebo získáním silného strategického partnera, resp. začleněním do větších, ekonomicky silných celků.

Druhým významným faktorem je nutnost zvýšit podíl výrobků s vyšší přidanou hodnotou a dosáhnout tak vyššího finančního zhodnocení suroviny (vyšší pracnost má vliv na další faktory, např. na zvyšování počtu pracovních míst aj.). Velké rezervy pro rozvoj dřevozpracujícího průmyslu jsou i ve zvyšování domácí spotřeby výrobků ze dřeva. V této oblasti už státní orgány, profesní společenstva i jednotlivé firmy podnikly řadu akcí, jejichž cílem je změnit názory obyvatel ČR na výrobky ze dřeva. V současné době je domácí spotřeba dřeva a výrobků ze dřeva na úrovni 30 až 40 % průměru země EU.

Hlavním strategickým partnerem českého dřevozpracujícího průmyslu je stavebnictví, zejména bytová výstavba (asi 15 % z celkového objemu stavebních zakázek). K předpokládaným faktorům rozvoje českého dřevozpracujícího průmyslu patří tedy i plánovaný růst bytové výstavby – každoročně by se mělo zahajovat a dokončovat 50 000 bytů a modernizovat 60 000 až 90 000 bytů. Dalšími potenciálními zdroji rozvoje jsou veřejné zakázky a podniková výstavba a rovněž i rekonstrukce panelových domů (v ČR je jejich 62 000 s 1 165 000 byty, tedy více než 31 % trvale obydleného bytového fondu), půdní vestavby, přestavby k jinému účelu dřívě sloužících objektů na byty aj.

Velký růstový potenciál pro český dřevozpracující průmysl představují dřevostavby. Předností dřevostavby je rychlost a nesezónnost výstavby, vysoký stupeň lehké prefabrikace a snížení požadavků na zařízení staveniště, vysoká produktivita práce při výrobě a montáži, nižší zatížení základů, a tím nižší náklady na ně, minimální negativní vliv na okolí stavby, dispoziční flexibilita, rozměrová přesnost, tepelná a akustická účinnost, nižší finanční náklady na provoz a dobré vlastnosti z hlediska životního prostředí (snížení odpadů a spotřeby energií, využití obnovitelných zdrojů aj.). Dřevěné domy je možno stavět všude, protože se architektonicky dají přizpůsobit okolí. Mohou být jednoduché i vícepatrové. Typově jsou buď srubové, skeletové nebo sendvičové. Dřevostavby mohou být hotové během několika dnů až týdnů. Protože stavební proces je suchý, není mu na překážku žádné roční období. Většimu

rozvoji výstavby dřevostavby částečně brání legislativa, zejména požární předpisy, které dostatečně neberou v úvahu vývoj technologií zpracování dřevní hmoty. Dodejme, že zatímco v Česku tvoří podíl dřevostavby na bytové výstavbě jen 1 %, v Rakousku, Švýcarsku a Velké Británii je to 10 %, v Německu 7 % (z toho v Bavorsku 70 %) a v USA dokonce 80 %.

Z celosvětového hlediska v posledních dvou desetiletích výrazně roste výstavba dřevěných bytových domů. Tyto aktivity mají svůj počátek na konci 80. a začátku 90. let, a to po Švédsku, Skotsku a Finsku i ve Švýcarsku, Německu, Rakousku, Velké Británii a Francii. Vývoj této oblasti se ubíral cestou prefabrikace, dřevěných panelů a převzetí osvědčeného severoamerického systému rámových konstrukcí z prefabrikovaných přířezů, montovaných na stavbě, případně s aplikací nových inženýrských materiálů – např. vrstvených desek ze smrkových dýh, orientovaných třískových desek aj. Pilotní projekty v této oblasti sledovaly možnost přiblížení bytového domu ze dřeva vlastnostem bytů postavených na anorganické bázi, a to po stránce tepelné izolace, zvukové izolace, požární a povětrnostní odolnosti a životnosti. Velké pilotní projekty vznikly v Německu (v blízkosti Norimberka a Mnichova, v Ingolstadt a Bad Schussenriede), ve Finsku (Helsinki, Lhati), Švédsku, Rakousku aj. Výstavbu víceposchodových domů ze dřeva umožnilo v těchto zemích pružné a vstřícné přizpůsobení stavebního řízení a technické legislativy.

Příznivé pevnostní vlastnosti a nízká hustota dřeva, umocněné v lepených prvcích z řeziva, se staly výchozí bází pro pružný rozvoj systémů širokorozponových stavebních konstrukcí občanských, průmyslových a liniových staveb. Moderní stacionární zařízení ve výrobních závodech a mobilní zařízení na opravování, případně dopravování na stavbě, společně s účinnými moderními lepidly a kovovými spojovacími prvky, tuto výrobu nejen zproduktivily, ale zároveň umožnily vyrábět velkorozměrné stavební prvky, a tím i unikátní stavební díla.

České perspektivy po vstupu do EU

- Celkové zintenzivnění obchodních styků v důsledku uvolnění administrativní, celní i finanční oblasti a v důsledku zvýšené podpory exportu; ČR se stane součástí velkého trhu s půlmiliardou zákazníků. Exportní schopnost a její zvyšování bude klíčovým předpokladem rozvoje odvětví, oborů i jednotlivých firem.
- Bude usnadněn přístup firem k finančním prostředkům.
- Otevře se možnost čerpání finančních prostředků z fondů a dotací EU na jednotlivé projekty, na vědu a výzkum aj.
- Dojde ke zlepšení podnikatelského prostředí a ke zvýšení podpory malého a středního podnikání.
- Postupně bude vznikat – zejména po zavedení eura – stabilnější ekonomické a měnové prostředí.
- Dojde k masivnějšímu a rychlejšímu uplatňování výsledků vědy, výzkumu a vývoje v praxi; dojde k masivnějšímu uplatňování informačních technologií.
- Zvýší se pružnost a flexibilita trhu práce.

Pro Veletrhy Brno, a. s.,
zpracoval PhDr. Jiří Teš podle různých pramenů
(redakčně upraveno)

Zimní nálada na LS Plasy

Jmelí tajemstvím opředené

Ve svátečně vyzdobených místnostech na vánoce nesmí chybět také jmelí, o kterém mnozí vědí jen to, že je zvláštní rostlinou rostoucí v korunách stromů. Pravděpodobně první zmínky o jmelí jako zvláštní a ozdobné rostlině jsou v antické mytologii. Staroslovansky se nazývalo jmeja (podle jímání ptačtva na lepech z plodů při u nás již dávno zakázané čizbě neboli chytání ptáků), chorvatsky jmeja, polsky jemiola, podobně rusky omela, německy má ženský rod Mistel a anglicky mistletoe.

Jmelí jako posvátná rostlina

Tato stálezelená rostlina je odpradávná obestřena jakýmsi tajemnem a mnoha legendami. Jmelí bylo součástí pohanských obřadů. Bylo symbolem života a ochranným talismanem. Věřilo se, že díky svým lepivým semenům má moc vyvolat nebo udržet svazek mezi dvěma osobami opačného pohlaví. Podle jedné z křesťanských legend rostlo jmelí jako strom. Z jeho větví prý Josef vyřezal o Vánocích kolébku pro Ježíška. Po třiatřiceti letech poté strom porazili Římané. Z jeho kmene vyrobili kříž, na kterém Ježíše ukřižovali. Strom jmelí pak seschl do malých keříků, a stejně jako věřící jsou živi z Kristova těla, tak i jmelí žije ze živin jiných stromů.

Ve středověku pobývali v lesích ptačníci, kteří z bobulí vařili lep a chytali drobné zpěvné ptačtvo pro bohaté lidi ve městech a honosných sídlech. V heraldickém spisu z konce 16. století Zrcadlo slavného markrabství moravského se vypráví o ptačníkovi Velenovi, jemuž moravský markrabě daroval krajinu, kde byl později vystavěn hrad Boskovice. Po válce byla tzv. čizba zakázána zákonem a zůstala pouze jména jako Čihadla, Čihátky.

Jmelí je od pradávna pokládáno za rostlinu záhadnou a tudíž uctívanou. Je rozšířeno

po celé jižní a střední Evropě i v Asii, u nás se vyskytuje v pahorkatinách a předhůřích. Ve středomoří, zejména na olivách se vyskytuje jmelí s červenými bobulemi. Kněží starých Keltů je utínali zlatými srpy (není mi známo, zda v korunách stromů či při náboženských obřadech na zemi) a ono bylo pak nazýváno „zlatá větvička“. Proto si dnes lidé ve městech kupují pozlacené jmelí, někdy včetně suchých pozlacených květů. V minulosti na chudších vesnicích bývali chasníci schopni vylézt až do korun stromů pro zelené jmelí. Nyní se tímto již zabývají specializované firmy. V roce 80. letech 20. stol. se u nás průměrně sbíralo každoročně přes šest tun sušených rostlin, monopolní výkupce je vykupoval za průměrnou roční cenu okolo 150 000 Kčs. Jaká je situace dnes, lze obtížně zjistit.

Co je jmelí?

Jmelí bílé, latinsky *Viscum album*, je poloparazitický keřík rostoucí na větvích a v korunách hostitelských stromů, kde vytváří husté kulovité trsy. Žlutozelené pravidelně vidličnaté rozvětvené letorosty nesou vstřícné vytrvalé měkce kožovité listy. Plody jsou bobule špinavě bílé barvy velikosti hrachu, které dozrávají v listopadu a prosinci. Lepkává a slizovitá vrstva pod jejich bělavou pokožkou obaluje zelenavé semeno. Vrstva se skládá z cukru a lepu. Semena roznášejí ptáci, přilepují je na větve a ty pak z jara klíčí. Kořínek ze semene pak v korové vrstvě větve tvoří přísavky a v následujících letech se vytvářejí klínovité savé čepy, nazývané odborně haustoria. Prísavky pak čerpají ze dřeva vodu a v ní rozpouštěné minerální látky. Jmelí také asimuluje, tzn. že organické látky jsou tvořeny jako v každé jiné zelené rostlině.

Jmelí je zvláštní cizopasník a tudíž větve a stromy oslabuje. V předmětných normách na výrobu sortimentu dříví v lese je charakterizováno jako poškození cizopasníky rostlinami, je-li jeho rozsah uveden např. při kulařině na pilařských provozech. Z těchto důvodů lesníci a majitelé lesa výškový sběr povolu-

jují za předpokladu nepoškození malých větví. Neroste-li jmelí, nejsou škody na dřevě ani estetické odlišnosti na dřevě. Jmelí se vyskytuje řídko a tak na slabších částech v korunách stromů škody nejsou podstatné.

Podle hostitelů (stromu) lze jmelí zařadit do tří typů:

- a) sytě zelené, spíše širokolisté na nejružnějších listnácích (topoly, lípy, vrby, habry, ořešáky, javory, jasany, akáty, i na ovocných stromech jako jabloně a hrušně,
- b) silného vzrůstu s velkými širokými listy specializované na jedli,
- c) chabého vzrůstu, žlutozelené s úzkými listy, nejčastěji na borovici, řídko na smrku.

Jmelí jako léčivá rostlina

Hlavními obsahovými složkami jmelí je viskotoxin tyramin, cholin a acetylcholin i další složitější sloučeniny. Pro lékařské využití musí být lékově zpracovány ze suchých větviček s listy, které schnou velmi zvolna. Obecně se uvádí, že nejlépe se jmelí užívá v sušeném prášku. Pár gramů spařeno nevařící horkou vodou má příznivý vliv na srdeční činnost. Například v rozšířeném celostátním tisku proběhla informace, že tonikum „dvojité srdce“, které nespécificky posiluje srdeční činnost a je obsaženo i ve jmelí, udržuje čilost, pomáhá při tělesném a duševním přetížení, posiluje krevní oběh, používá se při příznacích stáří.

Existují i recepty na domácí vyrábění léky. Např. vymacerovaných osm gramů lístků v půl litru kalvádosu by mělo posilovat náš organismus. Ale protože se jedná o lidské zdraví, měli bychom případné užívání konzultovat s lékaři.

V lidovém léčitelství se také jmelí přisuzoval protinádorový účinek. I toto se ověřuje ve výzkumných lékařských ústavech a zejména se posuzuje jak působí na nedozrálé rakovinové buňky. K tomu se však používá umělé a záměrně vypěstované jmelí.

Motiv jmelí se může ale objevit i na obyčejné bílé porcelánové misce na ovoce a proměnit ji ve vánoční mísu. Bílou porcelánovou misku musíme nejprve částečně odmastit (umýt v prostředku na nádobí). Pak kolem okraje namalujeme štětečkem motivy jmelí. Používáme barvy na porcelán, které pak vypalujeme v kuchyňské troubě 35 minut na 150 stupňů Celsia. Po vypálení jsou barvy odolné vůči otěru.

Z Anglie pochází zvyk, že muž může políbit každou dívku či ženu, kterou potká se zavěšeným jmelím. Za každý polibek se utrhne jedna bílá bobulka. Poslední se na jmelí nechá až do dalších Vánoc, aby z domu neodešla láska.

Tímto krátkým článkem jsem chtěl připomenout, jak důležité je dodržování starých obyčejů, které navozují příjemné souznění. Měli bychom dělat vše pro to, aby to nebylo pouze v čase vánočním.

Ing. Otakar Rada, CSc.

ilustrační foto: M. Hain

Setkání v ledovém království

Můj lovecký revír, kam jezdím na lovy s kamerou, je obrovský. Mohl bych s klídem využít známé pořekadlo: „Od Šumavy až k Tatrám“. Opravdu se pohybují po celém našem území. Mám řadu přátel, kteří mi dávají zprávy, co se kde děje, kde co najdu a podobně, a tak jsem jednou v Beskydech, potom zase v Krušných horách či na Šumavě. Všude nacházím zajímavé objekty pro fotografické lovy. Mám bohatý archiv, kde je zastoupena celá řada jak vzácných, tak i těch neobyčejnějších obyvatel naší přírody. Ovšem já vás nechci seznamovat s tím, co jsem všechno vyfotografoval, ale mé dnešní vyprávění, kdy končíme náš roční seriál o fotografování v přírodě, bude zakončeno zajímavostí ze života vydry říční.

V podvečer jsem seděl u řeky Křemelná, která se nachází v srdci Šumavy. Její voda se vlévá do řeky Vydry, z níž pak vzniká Otava, známá to zlatonosná řeka. Původně jsem tady fotografoval záběry krajiny, kdy mne zaujaly zasněžené balvany, vyčnívající z vody jako kulisy pro nějakou pohádku o zakleté víle, která žije v ledovém království. Sedl jsem na jeden z kamenů a ve fotografické brašně lovil nový film, abych ho vyměnil ve fotoaparátu.

Když fotograf přijde na místo, kde se nacházejí zajímavé scenérie, nesmí litovat snímků, musí se pokusit nafotografovat toho co nejvíce, protože i některé na první pohled malé nic neříkající detaily se nám mohou hodit pro různé využití. Již jsem měl proto „nacvakanych“ několik filmů a v momentě, kdy jsem odkládal na expono-

vaný film, se to odehrálo. Na protějším zasněženém břehu se vyhoupla vydra a „šup“ rovnou po bříse se klouzala dolů do vody. Měl jsem štěstí, že v momentě, kdy se tato nevšední podivná začala odehrávat, jsem bleskově uchopil druhou kameru s teleobjektivem a tiskl spoušť. Jednalo se jen o pár vteřin, kdy vydra sklouzla dolů a žbluňkla do vody.

Vydra totiž ráda využívá každou nerovnost v terénu k tomu, aby ji překonala klouzáním po bříse. Při hrách se vydry s oblibou kloužou i po trávě či po bahně kolmých břehů. Já byl najednou svědkem, jak vydra využila zasněžený svah a „klouzala“ po něm. Ten, kdo chodí kolem potoků nebo rybníků, kde žijí vydry, již určitě našel na sněhu tuto uježděnou vydří „dráhu“.

Než jsem se vzpamatoval, byla pryč. Jen žbluňnutí vody prozrazovalo, že se tady mihla krásná a plachá obyvatelka šumavské přírody. V domnění, že se ještě objeví, jsem zanechal putování za krajinkami a čekal až do úplné tmy. Ale zbytečně.

Kdo ví, možná, že to byla opravdu víla z ledového království...

Jaromír Zumr

Zkušenosti s pěstováním douglasky tisolisté na LS Vodňany

Lesní správa Vodňany hospodaří na lesním hospodářském celku (dále jen LHC) Vodňany, který má výměru 12 951 ha, z toho porostní plochy 12 518 ha. Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) je podle údajů z lesního hospodářského plánu (dále jen LHP), pro již zmíněný LHC, zastoupena na 106,43 ha porostní plochy, což je 0,85 %. I tak je nejhodněji zastoupenou introdukovanou (nepůvodní), alochtonní (pocházející z jiného místa) dřevinou v rámci LHC.

Význam douglasky tisolisté

Douglaska tisolistá je vedle jedle obrovské bezesporu naší nevyznamenější nepůvodní dřevinou. Z hlediska jejího zastoupení je tomu tak i na LS Vodňany. Není to jen pro její produkci dřeva, kdy se předpokládá, že její průměrný roční přírůst na chudém stanovišti může dosáhnout 7 m³/ha a na nejlepším až 28 m³/ha (dřevo je velmi dobré kvality a má široké upotřebení), ale je to i pro její další vlastnosti.

Uvádí se, že její opad se dobře rozkládá, vzniká příznivá forma pokrývného humusu. Na dostatečně hlubokých půdách vytváří kůlový kořen, stává se tak odolnější vůči poškození abiotickými činiteli, zejména větrem. Pronikání kořenů do větší hloubky má rovněž meliorační účinky na půdu, v neposlední řadě se tím zvětšuje hloubka rhizosféry (část půdního profilu, ve které se vyvíjejí kořeny rostlin).

Pro tyto své vlastnosti je v příloze č. 4 k vyhlášce 83/96 Sb., u cílových hospodářských souborů 23 – hospodářství kyselých stanovišť nižších poloh (základní dřevinu cílové druhové skladby tvoří borovice), 41 – hospodářství exponovaných stanovišť středních poloh (základní dřevinu cílové druhové skladby tvoří smrk), 43 – hospodářství kyselých stanovišť středních poloh (základní dřevinu cílové druhové skladby tvoří smrk), 51 – hospodářství exponovaných stanovišť vyšších poloh (základní dřevinu cílové druhové skladby tvoří smrk nebo buk), 53 – hospodářství kyselých stanovišť vyšších poloh (základní dřevinu cílové druhové skladby tvoří smrk nebo buk), douglaska zařazena mezi dřeviny meliorační a zpevňující (dále jen MZD). Jsem přesvědčen, že je to zcela oprávněně. Praktické poznatky z pěstování této dřeviny mi to potvrzují. U cílových hospodářských souborů 25, 45, a 55 je potom uváděna jako dřevina přimíšená a vtroušená. Poskytuje tu sice nejvyšší přírůst dřevní hmoty, ale není dřevinou zpevňující.

Ekologické a stanovištní nároky

V našich podmínkách je douglaska dřevinou polostinnou, ovšem se zřetelně většími nároky na světlo než smrk. V mládí je k zastínění tolerantní (snášenlivá), přibližně od 10 let věku však její nároky na světlo stoupají. Ve středním věku již nesnáší horní zastínění. Horní hranici jejího rozšíření je začátek 6. LVS – smrkobukového, v rozmezí od 650 do 800 m n. m. V chladnějších polohách jsou pro ni vhodné teplejší slunné svahy. Nejlépe ji vyhovují průměrné roční srážky v rozmezích od 600 do 800 mm. Snáší i roční srážky v rozmezí od 500 do 550 mm. LS má k dispozici údaje o srážkách od ČHÚ, pobočky Č. Budějovice, stanice Temelín, za posledních 9 let, jejich průměrná hodnota je 624 mm.

Nejlépe roste na provzdušněných, svěžích, na živiny bohatých, dostatečně hlubokých a čerstvě vlhkých půdách s pH 5 – 6 (mírně kyselá) ve 3. až 6. LVS. Podle lesnické typologie těmto nárokům odpovídají edafické kategorie S, B a H živné stanovištní řady. Na druhé straně se v odborné literatuře uvádí a naše zkušenosti to rovněž potvrzují, že snáší i chudší půdy stanovištní řady kyselá (edafické kategorie K, I) a půdy povrchově kamenité (edafické kategorie N, F).

Nesnáší půdy ulehle, střídavě vlhké (edafické kategorie O a P) a půdy zamokřené (edafické kategorie G a T). Vytváří na nich velmi ploché, talířovitý kořenový systém a snadno se vyvrací. Při dlouhodobějším povrchovém zamokření půdy odumírá. O tom nás přesvědčily

i loňské povodně, kdy by i po krátkém zaplavení začaly některé douglasky nejen prosychat, ale i schnout celé.

Poznatky z pěstování douglasky na živných půdách

Naše poznatky ukazují, že pěstování douglasky na těchto stanovištích má svá rizika. V žádném případě nezpochybňuji objemovou produkci (tu dokumentuji i údaje v tabulce). Vážné výhrady mám ovšem k její stabilitě. Poprvé jsem tento úkaz začal se svými kolegy pozorovat v roce 1994, když naše LS byla na dvou revírech postižena rozsáhlou větrnou kalamitou. Naposledy nám to potvrzují vyvrácené douglasky z větrné kalamity, která nás postihla 28. října loňského roku. Nejen ve smrkových monokulturách, ale i v porostech smíšených, které větru odolaly, jsme nacházeli jednotlivé vývraty vtroušené douglasky.

Pokud jde o věk porostů, tak jednotlivé vývraty se vyskytovaly v porostech od 35 let výše. Z hlediska postavení stromu v porostu s použitím klasifikace stromových tříd, se jednalo o stromy předrůstavé s výrazně dlouhou (hlubokou) korunou, což je při růstové dynamice douglasky, v rámci mezidruhové konkurence, celkem logické.

Nechci spekulovat, co je příčinou nestability, připouštím, že to může být i lokální záležitost, ale na první pohled je patrné, že velikost kořenového systému (objem kořenového balu) vyvrácených stromů, neodpovídá jejich nadzemní části. Přitom se nejedná o lokality s nepropustným půdním profilem. Důvodem tvorby neodpovídajícího kořenového systému může být i to, že na stanovištích živné řady je douglaska schopna čerpat dostatek živin pro svůj růst a vývoj pomocí menšího kořenového systému. Vzhledem k jejím růstovým schopnostem k tomu není nucena ani z titulu mezidruhové konkurence. Nakonec předrůstavost a velikost korun zvětšuje plochu, na kterou může působit svou silou vítr, které ona neodolá.

V našich přírodních podmínkách se douglaska dobře přirozeně zmlazuje

Tento svůj text jsem si dovolil doplnit naměřenými hodnotami o kořenovém systému třech vývrátů, jež jsou uvedeny v tabulce č. 1. Pro potřeby výpočtu koeficientů, pomocí kterých se posuzuje stabilita, jsem k údajům o kořenech u vývrátů č. 1 a 2 doplnil údaje stojících douglasek stejných tloušťek (v tabulce č.1 jsou uvedeny kurzívou). U poř. č. 3 jsou všechny naměřené údaje pořízeny z jednoho stromu.

Stabilitu jsem posuzoval podle těchto koeficientů:

a) kmenový štíhlostní koeficient – je poměr mezi výškou stromu a jeho výčetní tloušťkou ($h:d_{1,3}$), je považován za stěžejní parametr pro posuzování stability, pro většinu dřevin vyhovují hodnoty v rozmezí od 80 – 120. Vypočtené hodnoty u poř. č. 1 a 2 jsou ještě pod dolní mezí. Z tohoto pohledu se jedná o jedince vysoce stabilní. Třetí strom pod poř. č. 3 se nachází v polovině rozpětí. Ani ten by neměl být z tohoto hlediska ohrožen na stabilitě.

b) koeficient plochy kořenového systému (takto pojmenován autorem tohoto příspěvku) – je to poměr mezi průměrnou šířkou půdorysu kořenového systému a průměrnou šířkou půdorysného průmětu koruny, u douglasky se uvádí hodnoty od 0,9 v porostu po 1,1 mimo něj. Při vyhodnocení tohoto koeficientu zjistíme, že je u všech stromů pod mezní hodnotou a proto zřejmě došlo k jejich vyvrácení.

Tabulka č. 1: Údaje z vývrátů, stojících stromů a výpočet vybraných parametrů stability

	Poř. č. 1	Poř. č. 2	Poř. č. 3
Porost	306D9	306D9	412C4
SLT	4S	4S	4S
Věk	87	87	39
Tloušťka na pařezu (dp) v cm	69	67	
Hloubka kořenového systému (hlks) v cm	160	90	80
Prům. šíře půdorysu kořen. sys. (dpks) v cm	380	270	200
Prům. šíře půdorys. průmětu koruny (dpc) v cm	700	920	400
Koeficient plochy kořenového sys. (dpks:dpc)	0,54	0,29	0,50
Tloušťka v $d_{1,3}$ v cm	54	53	23
Výška stromu (h) v m	41	37	22
Délka koruny (lk) v m	17	19	10,4
Kmenový štíhlostní koeficient ($h:d_{1,3}$)	76	70	96
Objem hroubí v m ³	4,30	3,71	0,45

Poznatky z pěstování douglasky na kyselých půdách

Na rozdíl od ekologické řady živné jsme na stanovištích řady kyselé problémy se stabilitou douglasky nezaznamenali. Na dokreslení těchto našich dobrých zkušeností se stabilitou douglasky na ekologické řadě kyselé uvedu jeden příklad za všechny. V porostu 306D9 na SLT 4S – svěží bučina bylo vyvráceno více douglasek, ne jen těch dvou zachycených v tabulce. Přitom v sousedním porostu 306F9 na SLT 4K – kyselá bučina, kde má douglaska také zastoupení, není vyvrácena ani jedna!!!

Významné a cenné při pěstování douglasky je to, že jí dokážeme, vedle umělé obnovy, kterou považují za samozřejmost, na stanovištní řadě kyselé obnovovat přirozenou cestou. Máme nejlepší zkušenosti s přirozenou obnovou douglasky na edafické kategorii K. Zajímavé je, že nový porost douglasky vzniká zpravidla z bočního náletu. Je to zřejmě tím, že její semeno je opatřeno podlouhlým neoddelitelným křídélkem, které převládající větry (v našem případě západní) zanášejí ve směru jejich vanutí dál od mateřských stromů. Nový porost tak vzniká pod ochranou těžného porostu. Naše zkušenosti potvrzují, že douglaska je náročnější na světlo než smrk.

Výchova douglasky

V odborném tisku se uvádí, že douglasku vychováváme obdobně jako smrk, avšak s větší intenzitou. Rychlý růst douglasky po intenzivních zásazích přímo volá. Uplatnění tohoto způsobu výchovy je ovšem podmíněno alespoň skupinovým zastoupením douglasky. V takových porostech výchovný zásah spočívá především v úpravě zápoje. Mladší porosty rozvolňujeme až na zápoj volný, ve starší přecházíme na zápoj dokonalý. Na naší LS používáme pro stanovení intenzity zásahu jako pomůcku tabulku, kterou sestavil Ing. Karel Kotecký st., dlouholetý zařizovatel, před odchodem do důchodu ředitel Střední lesnické školy v Písku. V této tabulce si na základě střední výšky a zvolené intenzity, buď podle Bergela nebo Decourta, odečteme vzdálenost jednotlivých stromů od sebe a jejich počet na hektar.

Závěr

V žádném případě nechci tímto příspěvkem vyvolávat vášně nebo třenic, ale chci jen na základě svých zkušeností s pěstováním douglasky na LS Vodňany přispět k hledání, jak se dnes moderně říká konsensu (shody), který vytvoří prostor pro její další uplatnění v našich lesích. Podotýkám, že k problematice introdukovaných dřevin je zapotřebí přistupovat uvážlivě, jakýkoliv extrémní názor je škodlivý, rozhodně věci neprospívá.

Pokud se shodneme na tom, že přirozenému vývojovému cyklu našich lesů obhospodařovaných trvale udržitelným způsobem, je nejbližší hospodářský způsob podrostní, kdy nový porost vzniká generativním způsobem pod ochranou těžného porostu, tak douglaska tomuto požadavku na vhodných stanovištích zcela vyhovuje. Záleží jen na lesním hospodáři, jak přistoupí k tvorbě porostních směsí. Rozhodně by přitom neměl zapomínat na lesnickou typologii. Nic mu nebrání v tom, aby volbu dřevin prováděl podle souboru lesních typů. Naše zkušenosti prokazují, že je douglaska na kyselých stanovištích (edafické kategorie K a N) nejenom vynikající dřevinou produkční, ale že tu na rozdíl od stanovišť živné řady dobře plní i funkci stabilizační a že její příměs tu nesnižuje odolnost porostů vůči škodám větrem a sněhem.

Ing. Viktor Blaščák, lesní správce LS Vodňany

Bobr

problém bavorských lesů

Skutečnost, že jelen evropský v sousední Bavorsku přišel o více než 90 % rozlohy ze své původní historické oblasti výskytu, je pro lidi znalé situace známým faktem. Důvodem tomu byly nejen škody na lesních porostech, ale i narůstající hustota osídlení a s ní spojený argument frekventovanosti zvěřující se cestní sítě. Problém byl proto řešen velmi radikální cestou – likvidací většiny populace jelení zvěře. Označení „Rotwildfrei“, vyjadřující v podstatě automatický odlov jelení zvěře při prvním setkání, je dodnes používáno v revírech např. hornobavorského Předalpi, kde je stále relativní hrozbou opětné rozšíření jelení zvěře z přilehlých horských oblastí Alp.

Devadesátá léta však přináší do oblasti škod zvěři v Bavorsku nový fenomén, který jednou ze svých forem, co se do vzhladu a účinnosti týče, připomíná právě dávné loupání jelení zvěře. Jeho kuriózní tvář by ještě před několika lety v Bavorsku jen stěží někdo uvěřil a i dnes vyznívá do jisté míry komicky. Rovněž svým rozsahem z větší části obecně známých škod překvapuje nejen poškozova-

né vlastníky a správce lesních majetků, rybníkáře a zemědělce, ale i jeho obhájce, především z řad zoologů a ochránců přírody. Tímto problémem je bobr evropský (*Castor fiber*).

Bobr se vrací

Diskuse o tomto zvířecím druhu v souvislosti se škodami nabyly v Bavorsku v poslední době značně na intenzitě. Problém se dostal nejenom na stránky odborného a veřejného tisku, ale i do diskusí v rádiích

a na televizních obrazovkách. Dne 11. 4. 2003 odvětila bavorská televize v rámci zemědělského pořadu „Unser Land“ diskusi na toto téma, které se dokonce účastnil bavorský ministr pro zemědělství a lesy Josef Miller.

Téma „bobr a škody“ se však již objevuje i v České republice. Informace z této oblasti byly v českých médiích zveřejněny např. v souvislosti s LZ Židlochovice. Škody bobrem byly přemítány rovněž při schvalování zákona č.115 ze dne 5. dubna 2000 „O poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy“. Některé ekologické organizace v loňském roce požadovaly odstoupení ředitele Státní veterinární správy právě za jeho vyjádření k problematice bobra v ČR.

Bobr je v Bavorsku podobně jako v ČR chráněn přísnou legislativou, a to na úrovni spolkového zákona o ochraně přírody a nepatří mezi druhy lovné zvěře. Oproti např. Baden-Württembersku, kde se situace již léta podobá bavorské a přesto je bobr na seznamu tzv. „Červené knihy“ uveden jako „vyhynulý druh“, byl však v Bavorsku před asi čtyřmi lety z kategorie „vyhynulých“ živočichů přeřazen do kategorie třetí – „druh ohrožený“.

Jeho bavorská historie je podobná české. Původní populace bobra evropského byla v Bavorsku vyhubena v druhé polovině 19. století. Důvodem byl hlavně zájem o jeho kožešinu a chutné maso, konzumovatelné rovněž v době církevních svátků. Jako univerzální lék bylo ceněno také bobří sádlo a pohlavní žlázy (mimo jiné např. proti hysterii, křečím a poruchám pohlavní aktivity). S obnovou populace bobra se však v Bavorsku oproti ČR začalo podstatně dříve a intenzivněji.

Jejím základním kamenem bylo systematické vysazení asi 120 zvířat z Ruska, Polska, Francie a Skandinávie mezi rokem 1966 a koncem 70. let biology bavorské sekce Spolkové ochrany přírody (Bundes Naturschutz). Dnes žije jen v neintenzivněji bobrem osídlené a stejně tak sledované oblasti mezi Bayreuthem a Mnichovem podle Gerharda Schwaba – hlavního koordinátora bobřích projektů, mezi 6000 – 7000 exempláři. „Očekávaný přírůstek populace se v letošním roce pravděpodobně nenaplnil, protože extrémní sucha se podepsala i na mláďatech bobra“, reaguje Gerhard Schwab na otázku početního stavu bobra pro rok 2003. Podle oficiálních výsledků monitoringu bylo v Bavorsku již v roce 2002 odhadem přes 6000 exemplářů ve více než 1500 revírech (v rozlohou srovnatelné ČR se aktuální počty podle tiskových správ odhadují na 100 až 200 kusů bobra evropského a nepůvodního bobra kanadského, který se k nám podle oficiálních zdrojů rozšířil vodními cestami z národního parku Heimberg v Rakousku).

Otázka expanze bobra je tedy za předpokladu 2 – 4 mláďat na pár v roce v Bavorsku oprávněně aktuální. V rámci rozšiřování svého teritoria výskytu začal bobr evropský v Bavorsku zdolávat už i biotopy horských úseků Alp. „V oblasti Alp nám překonal i svou historickou hranici 800 m n. m. a vyskytuje se již naprosto běžně ve výšce 900 m n. m.“, reaguje na otázku rozšíření bobra zoolog Schwab. Pro bavorské ochránce přírody je znovuvysazení bobra ukázkovým projektem – pro majitele a správce lesů, rybníkáře a zemědělce hororem.

Státní správa a obce byly situací donuceny ustanovit funkci rady – poradce pro problematiku bobra (tzv. Bieberat). Mimo několik hlavních odborníků, zaměstnaných na úřadech zemských okresů, bylo v Bavorsku od roku 1998 do této funkce jednotlivými obcemi oficiálně ustanoveno více než 220 neplacených dobrovolníků, především z řad ochránců přírody, kteří jsou pověřeni mapovat a aktualizovat stav výskytu a působení populace bobra v jim přidělených regionech a poskytovat poradenskou činnost poškozovým vlastníkům lesů a zemědělských pozemků. K této činnosti jsou i speciálně školeni.

Náhrady za škody

Obecně nejnámější činností až 40 kg vážícího bobra, spojenou s jeho zoologií, je kácení stromů, z jejichž částí si buduje svůj hrad. Předmětem jeho zájmu o dřeviny jsou, jak je známo, především měkké listnáče. V Bavorsku se však již nevyhýbá ani jehličnanům, jako je smrk. Ten však nekácí, ale loupe. Důvod tohoto chování je podle bavorských zoologů v hormonální aktivitě samic bobra, které jsou údajně výhradním původcem loupání kůry smrku, v době jejich březosti.

Tuto zajímavou skutečnost zaznamenalo v masivní míře např. lesní družstvo v Ellgau, spadající do správy bavorského lesního úřadu v Biburgu. Předseda lesního družstva

Erhard Rieger k problematice bobra sděluje toto: „S bobrem máme větší zkušenosti asi 15 let. Opravdu závažnější problémy přišly asi před 12 lety v listnatých porostech. Před pěti lety nám však začal loupát smrk. Naše oblast byla bohužel zahrnuta do asi tří projektů, týkajících se jeho revitalizace. Z nich pak plynou i zvýšené nároky na ochranu bobra, jako např. nekompromisní zákaz jeho regulace.“

Řešení je v nedohlednu. „Už v roce 1991 jsme po příslušných organizacích požadovali řešení škod, které bobr začal páchat ve zvětšující se míře“, vzpomíná Rieger. „Na naše volání zainteresované strany ochrany přírody však nechtěly příliš slyšet. První odškodnění jsme proto dostali teprve v roce 1994, kdy u nás druhým rokem běžel jeden z bobřích projektů, který byl finančně podporován od vlády švábského zemského okresu prostřednictvím úřadu ochrany přírody. Celá věc však proběhla velmi komplikovaně, protože oficiálně jsme obdrželi dotaci za vyčlenění 15 m širokých ochranných pásů podél toku na loukách a zemědělských pozemcích, které společně s lesy obhospodařujeme. Jednalo se jednorázově asi o 0,3 DM/m². Založit tyto pásy byla pro nás doposud jediná možnost jak dosáhnout alespoň částečné kompenzace škod, které nám bobr způsobuje na lesních porostech.“

„Situace je skutečně kritická. Bobra už několik let zdecimované břehové porosty nezajímají jako dřive a zachází nám i přes 50 m vzdálenosti od kraje toku do porostu, kde kácí listnáče a loupe smrk. Například v jednom z padesátiletých smrkových porostů s výměrou asi tři hektary, hraničícího v délce jeden kilometr s korytem vodního toku, jsme díky bobrovu loupání v posledních pěti letech zpracovali asi 150 plm hmoty pouze v důsledku činnosti bobra. Každý rok nám pak bobr zlikviduje asi 50 stromů na jednom hektaru lesa. Podle našich zkušeností věnuje pozornost smrku nad 20 let. Poškozené stromy, které se snažíme zachránit, nám samozřejmě sekundárně napadá hniloba s kůrovcem a často podléhají nárazům větru. Problémy s narušenou stabilitou porostu a tvorbou holin nemusí komentovat. Způsob ochrany stromů jsme byli situací donuceni řešit oplocením jejich báze do výše 1,3 m. Snažíme se oplocovat jen cílové stromy. Avšak jediné silný drát odolá bobrovým hlodákům a to stojí finanční prostředky.“

Uvedené zkušenosti s bobrem, však nejsou jediné, jak sděluje Rieger. „Velké problémy máme už i s lesními cestami, které vedou po okraji nebo v blízkosti toků. Přemnožený bobr nám je podhrabává a staví si pod nimi své sídelní komplexy se vchodem pod hladinou toku. Technika nám pak v takových místech běžně zapadá. Stává se nám, že se traktor přibližující dříví v takovém místě propadne zpravidla až po několikánásobném přejezdu, takže se tato kritická místa velmi špatně typují a jediným pomocníkem při jejich vyhledávání je zima a sníh, který nad takovými místy v době mrazů lehce odtává. Jámy, které propadem vznikají, jsou hlubší i víc než jeden metr. Tyto situace jsou pak skutečně nebezpečné a když se něco přiho-

dí v bezprostřední blízkosti toku, hrozí i převrácení techniky do jeho koryta a ohrožení života řidiče. I když je cesta ve většině případů opravitelná, z bezpečnostního hlediska jsme v některých úsecích porostů nuceni kvůli tomuto riziku přehodnotit vedení cestní sítě. To nás pak samozřejmě stojí opět investice.“

Podobně jako majitelé a správci bavorských lesů si na činnost bobra stěžují i zemědělci a majitelé rybníků. Do jídelníčku si bobr podle bavorských statistik zařazuje především cukrovou řepu a kukuřici. Nevyhýbá se však ani pšenici. Problémy s narušováním statiky rybníčních hrází nejsou v Bavorsku rovněž ojedinělými. Bobr si poradí jak s protipovodňovými hrázemi, tak s propustmi cest. Časté „nahlodávání“ stromů v blízkosti veřejných komunikací vedoucích přes území výskytu bobra je již v Bavorsku běžným důvodem obecného ohrožení a následně sanačního zásahu hasičů.

Existuje řešení?

Řešení, které jsou v souvislosti s bobrem v Bavorsku v praxi nabízeny a realizovány, jsou dvě. První – mírné snížení stavu populace bobra odchycem, druhé – odstřelem na mimořádnou výjimku.

V posledních sedmi letech bylo oficiální cestou v Bavorsku systematicky odchyceno a exportováno okolo 500 bobrů. Jejich cesty vedly zejména do Rumunska, Maďarska, Chorvatska, Litvy, Belgie a Španělska, kde jsou biologi a ochránci přírody využívány k obdobným účelům jako v Bavorsku 60. a 70. let. „Doposud jsme měli stále dostatek poptávek ze zahraničí“, těší se v jednom z posledních rozhovorů pro týdeník Der Spiegel úspěšnému exportu Gerhard Schwab. Odchyt je podobně jako odstřel také vázán na ministerskou výjimku. Ta je však běžně nedostupná a obdrží ji jen spe-

cialisté, zpravidla z řad zoologů, kteří jsou na odchytové práce vybráni a školeni. Odstřel se zatím provádí jen ve velmi minimální míře a to hlavně v kritických situacích.

Důvěrné zdroje však uvádí, že oficiální cesta snižování populace bobra odchycem není v Bavorsku jediná a oficiální čísla nestačí vystihnout realitu. Díky tomu, že již pomyslný pohár majitelů permanentně poškozovaných zemědělských a lesních porostů a rybníků přetekl, dochází v Bavorsku i k nelegálním odchytům či odlovům bobrů. Řada z nich tak končí například v elektrických pastích. Tato činnost je však velmi pečlivě tajena. Pokuty plynoucí ze zákona dosahují v Bavorsku závratných výší a riziko trestního stíhání vyvolává respekt.

Z hlediska státních náhrad škod je situace v Bavorsku neméně komplikovaná. Systém kompenzace škod, tak jak tomu je například u škod lovnou zvěří, totiž doposud v podstatě neexistuje a stav německého hospodářství jeho realizaci dále komplikuje. Tato problematika je rovněž velmi složitou politickou otázkou v oblasti ochrany přírody.

Názory na problém bobra a jeho škody se v Bavorsku samozřejmě značně liší. Zatímco poškození žádají zařazení bobra evropského do seznamu lovné zvěře a o jeho systematickou a řádnou redukci, stoupenci bobra jim oponují, žádají o jeho respektování a diskutují o správném pojmenování jeho činnosti. Termín „škůdce“ a „škoda“ je v souvislosti s tímto tvorem v Bavorsku proto pokládán jako otázka pohledu na věc. Otázkou také zůstává, zda-li by lov bobra mezi bavorskými myslivci po více než stoletím přerušené tradici vyvolal patřičný zájem. Bobr totiž patří mezi velmi ostražitě živočichy a jeho lov není jednoduchý a je podobně jako u jelení zvěře vázán především na dobu páření. Škoda jen, že „netroubí“!

Zdeněk Valný,
e-mail: zdenek.valny@seznam.cz

nové odborné publikace a knihy

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Inventarizace lesů v České republice

Sborník příspěvků z celostátního semináře, Hradec Králové, 22. 10. 2003.

Vyd. ÚHÚL Brandýs nad Labem, 2003, ve spolupráci s Českou lesnickou společností

(darováno ČLS v Praze technické knihovně LČR HK)

Encyklopedie myslivosti

Jaroslav Červený, Jiří Kamler, Helena Kholová, Petr Koubek a Natálie Martínková

Encyklopedie myslivosti představuje moderní publikaci, ve které se snoubí čtivě psaný odborný text, záplava věcných informací a velkolepá obrazová dokumentace. Shrnuje nejen dnes již klasické a tradiční myslivecké pohledy (např. lovectví, trofeje, lovecká kynologie, sokolnictví, lovecké střelectví), ale přináší i nezvykle velké množství nových poznatků z různých vědních zdrojů (např. genetika, choroby zvěře, výživa, ekologie, etologie), které doposud nejsou obecně příliš známy. Pro snadnější pochopení podstaty myslivosti je v knize věnována velká pozornost vývoji myslivosti od primitivního lovu až k péči o zvěř v mnoha oblastech celého světa, zejména však ve střední Evropě a zvláště pak v našich historických zemích. Velmi důležitou součástí encyklopedie je i přehled zákonných opatření Evropské unie a mezinárodních dohod, které se týkají myslivosti a které se postupně stávají součástí našeho právního řádu. Hlavní část encyklopedie je věnována biologické podstatě myslivosti: popisu a biologii jednotlivých druhů zvěře, pobytočným znakům zvěře v přírodě, vztahu zvěře a prostředí či ochraně přírody a krajiny.

Vyd. OTTOVO NAKLADATELSTVÍ - CESTY, Praha, 2003

(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Sokolnictví

Příručka k sokolnické zkoušce a pro praxi

(z páteho, aktualizovaného vydání německého originálu z roku 2000)

Heinz Brüll a Günther Trommer (sestavili)

České, pouze nepatrně upravené, vydání německé knihy z pera německých a rakouských renomovaných odborníků popisuje úchvatný a veskrze spravedlivý způsob lovu pomocí dravců. Ve vyváženém poměru se kniha věnuje teorii i praxi, přidává živě podané vlastní zážitky, a vytváří tak mimo jiné i ideální pomůcku k sokolnickým zkouškám. Jsou v ní popsány tyto okruhy: historie, právní základy a etika sokolnictví, ochrana dravců, chov a navrácení do přírody, držení dravců a péče o ně, nemoci a jejich léčení, výstroj dravce a sokolníka, biologické základy, lov s jestřábem, sokolem, orlem skalním, krahujcem a cizokrajními dravci. V závěru knihy jsou kapitoly o etice sokolnictví, o zacházení s úlovkem a o sokolnické mluvě a otázky pro sokolnickou zkoušku.

Vyd. Mgr. Jiří Černý - Vydavatelství Víkend, Praha, 2003

(zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK)

Revitalizace vodního prostředí

Tomáš Just, Vladimír Šámal, Martin Dušek, David Fischer, Petr Karlík, Jiří Pykal

Publikace se zabývá obnovou přirozeného rázu a přirozených funkcí vodní složky naší krajiny, nápravou škod způsobených jednostranně technickými zásahy. Její snahou není prosadit revitalizace jako vědní odvětví, nýbrž na základě dosavadních zkušeností přesvědčit čtenáře, že se jedná o potřebnou činnost, schopnou přinášet hmatatelné výsledky. Chce ukázat možnosti řešení a upozornit na možné chyby. Hlavními řešeními úlohami jsou revitalizace koryt a niv drobných vodních toků mezi nížinou a podhůřím, revitalizační zásahy do malých vodních nádrží a obnova říčních ramen. Tato práce se nezabývá problematikou hrazení horských bystřin a nenahrazuje odbornou literaturu, týkající se hydrologických a hydraulických aspektů navrhování vodo hospodářských staveb. Publikace je určena především budovatelům revitalizačních staveb,

pracovníkům ochrany přírody a krajiny, kteří se zabývají krajinnými opatřeními, pracovníkům vodoprávních úřadů, správcům vodních toků a studujícím příslušných technických a přírodovědných směrů.

Vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 2003 (darováno AOPK ČR v Praze technické knihovně LČR HK)

Řeky pro život

Revitalizace řek a péče o nivní biotopy

(česká mutace druhého vydání anglické příručky *The New Rivers and Wildlife Handbook* z roku 1994, která je doplněna o materiály z Nizozemska a upravena pro potřeby čtenářů v České republice.)

Helena Králová (editor)

Publikace je praktickým průvodcem po managementu vodních toků, který zohledňuje požadavky protipovodňové ochrany, volné přírody i další zájmy. Shrnuje poznatky mnoha oborů s jedním společným cílem: všechny zde doporučené způsoby managementu provádět tak, aby prospívaly živé přírodě, tedy živočichům a rostlinám spojeným s vodními toky. První část publikace nastiňuje význam hydrologie a geomorfologie v popisování přírody a biodiverzity říčních stanovišť. Je zde popsáno široké spektrum rostlin a živočichů, zejména druhy charakteristické pro říční biotopy. Část 2 poskytuje přehled ekologických a geomorfologických metod průzkumu, které musejí předcházet technickým pracím v řece. Průzkum je nezbytným základem pro hodnocení ekosystému řeky a pro chápání fyzikálních procesů, jež jsou činností člověka ovlivňovány. Část 3 popisuje postupy managementu řek a uvádí příklady nejlepších z nich, odpovídajících stanovištním podmínkám. Uvedené příklady jsou vyzkoušené, účinné, přírodě prospěšné a jsou rovněž přínosem i pro ostatní uživatele řek. Všeobecné texty prvních tří částí jsou podepřeny částí 4, která se skládá z řady případových studií, jež na konkrétních příkladech detailně informují o přírodě blízkých způsobech úprav řek. Část 5 uvádí nizozemský přístup k revitalizaci řek, který se částečně liší od britského. Vybrané příklady stručně ilustrují způsoby navrácení přírodního rázu krajiny kolem řek.

Vyd. ZO ČSOP Veronica Brno, 2001

(zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK)

Šumava – příroda, historie, život

Miloš Anděra, Petr Zavřel a kolektiv

Reprezentativní publikace je svým obsahem, komplexností a encyklopedickým zpracováním jedinečným dílem, zachycujícím celý region české části Šumavy a Pošumaví. Na jejím vzniku se podílelo více než 60 renomovaných autorů ze všech vědních oborů (geologové, geografové, meteorologové, zoologové, botanici, ekologové, etnografové, historikové, historikové umění, památkáři, historikové techniky, sociologové). Členění publikace podle oborů umožňuje podrobné zmapování regionu téměř ze všech stran. Text je doprovázen řadou barevných ilustrací, dobových fotografií, mapek, grafů a plánek.

Vyd. nakladatelství Miloš Uhlíř - Baset, Praha, 2003

(zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK)

Jiří Uhlíř

VÝZVA

Organizační výbor pro přípravu Mistrovství České republiky v práci s motorovou pilou

vyzývá

zájemce o účast na Mistrovství ČR – DŘEVORUBEC 2004, aby v termínu do 28. února 2004 zaslali přihlášku písemně nebo elektronickou poštou na Ministerstvo zemědělství ČR, odbor rozvoje lesního hospodářství, Těšnov 17, 117 05 Praha 1, k rukám Ing. Karla Suchopárka tel. 221 81 28 25 e-mail: suchoparek@mze.cz

O případném konání kvalifikaci nebo jiném rozhodnutí budou zájemci informováni do 31. března 2004.

Údržbáři krajinného rázu

Beskyd

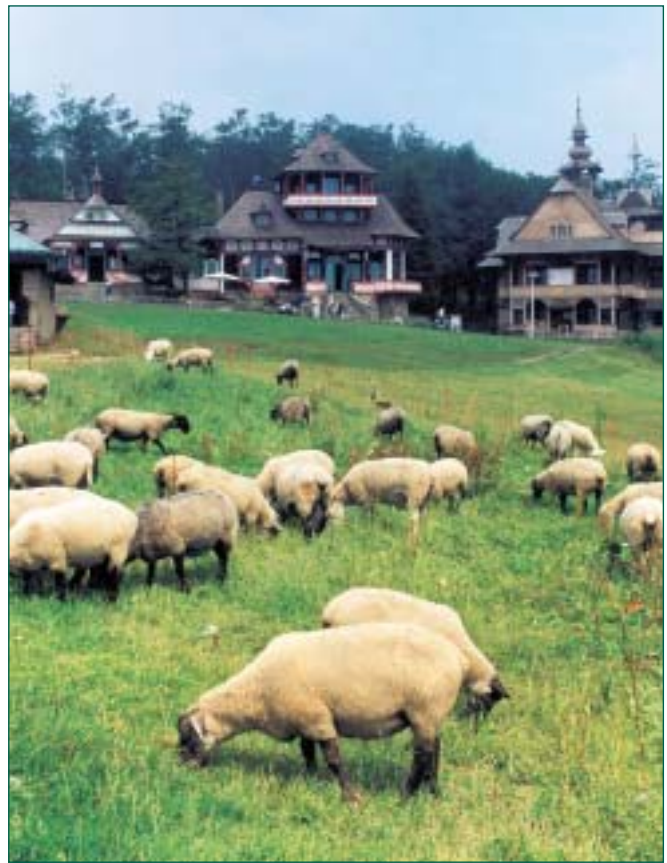
Zachování a udržování krajinného rázu chráněných území lze provádět různými cestami – ať mechanickými, chemickými či jinými, finančně více nebo méně náročnými.

Pozemky určené k plnění funkcí lesa, evidované jako bezlesí, podél hřebenové cesty z Pusteven na Radhošť byly v roce 2001 poprvé po velmi dlouhém období na zkoušku vypásány stopadesátihlavým stádem ovcí jako jednou z možných forem údržby lokalit, péče o krajinu a zachování krajinného rázu hřebenových částí, které byly v minulosti vždy jako pastviny využívány. Tyto plochy nebyly nikdy určovány k zalesnění, neboť by se ztratily neopakovatelné výhledy na Moravskoslezské Beskydy, Hostýnsko Vsetinské vrchy a Javorníky.

Vlastní pastvě předcházela příprava ploch, kterou prováděly organizace Českého svazu ochránců přírody a to vysekáním náletových keřů a zdřevnatělých částí rostlin, namulčováním „stařiny“ a také nezbytná administrativní činnost ve formě schválení dočasného odnětí pozemků plnění funkcí lesa, územního rozhodnutí o využití území a písemných dohod mezi LČR, s. p., lesní správou Rožnov p. Radh., CHKO Beskydy a majitelem stáda ze Lhůty u Vysokého Mýta.

Plochy o celkové výměře 16 hektarů se po částech ohrazují sítovými elektrickými ohradníky, které jsou podle potřeby přemísťovány. Akce je financována v rámci Programu péče o krajinu. I v letošním roce probíhala pastva ovcí o počtu 100 ks v období 20. 6. – 19. 7. 2003 a to již „domácími valašskými“ plemeny. Údržba těchto území je také reálným doplňkem naučné stezky Radegast, na níž se jedna z informačních tabulí věnuje této tématice.

Ing. Jaromír Válek, lesní správce

Poděkování za odvedenou práci

Rozhodl jsem se vám napsat pár řádků a v úvodu tohoto dopisu bych chtěl poděkovat zaměstnancům lesní správy Města Albrechtice za odvedenou práci, kterou odvedli v rámci projektu „Program 2000“ na úpravě „Jelení studánky“ a jejího okolí v lesích za obcí Kostelec. Váží mě k tomuto místu vzpomínky z klukovských let, když jsme chodili na vandry do klubovny oddílu ORION na bývalé střelnici. Bylo to v letech 1977 až 1985. Tehdy jsme jako parta tři kluků při poznávání okolí „objevili“ zanedbanou studánku. Napadlo nás, že bychom ji mohli vyčistit, opravit nápis, udělat jí stříšku a starat se o ni. Po domluvě s hajným z hájenky nad hospodou tehdy ještě „U žida“, jsme z kmínků vyřezaných smrčků, které ležely na hromadách po lese, udělali zastřešení, dodali plechový hmiček pro napití a osvěžení příchozích. Měli jsme z toho dobrý pocit a doufali jsme, že se někdo najde a bude se o studánku občas starat. V roce 1988 jsem viděl studánku naposled. Mohu říci, že byla v dosti špatném stavu. Studánka za ty roky zpustla a přístřešek se pomalu rozpadal, bylo to smutné vzpomínání na klukovská léta. Když tu se po několika letech ozval jeden kamarád z party, že studánku hledal se svými dětmi, ale nemohl ji najít. Tak jsem o letošních prázdninách vyrazil s rodinou na dopolední výlet a mile nás překvapilo, když jsme našli studánku a její okolí krásně upravené. Musím se přiznat, že jsem nedoufal, že ji vůbec najdeme, ale k mému překvapení jsme ji objevili v „novém kabátě“. Ještě jednou vám chci poděkovat za odvedenou práci a doufám, že nejsem jediný, kdo si vaši práce na obnově našich lesů povšimnul. Děkuji a lesu zdar.

Ing. Jaroslav Tesař, Uherské Hradiště

Poděkování za opravu historického altánku

Vážení,

nemám slov, jakými bych poděkovala iniciátorům úpravy pavilónku „Gloriet“ na pravém břehu řeky Oslavy kousek od Vlčího kopce. Nevěřila jsem svým očím, když jsem jej spatřila před týdnem v plné kráse a zatím čistotě omítky. Od mladosti chodím údolím „svých“ řek Jihlavanky, Oslavy a Rokytne nejméně jednou za rok a se smutkem jsem sledovala v posledních letech rychle pokračující zkázu Glorietu. Jsem ráda, že se

našli lidé se smyslem pro romantiku a krásu a úplně zkáze pavilónku předešli. Všem, kteří se podíleli na jeho restauraci můj vřelý dík. S pozdravem, Věra Šmídová, Jihlava

Poděkování za pomoc při povodních

V průběhu roku 2003 přišlo na ředitelství podniku poděkování za pomoc při povodních od těchto měst a obcí: Majdalena, Kly u Mělníka, Soběslav, Dráčov, Doudleby, Olešnice, Švihov, Klec, Neveklov

V měsíci prosinci oslaví významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

11. 12.	Karel Pácha	LS Lanškroun
14. 12.	Čestmír Pokorný	LZ Židlochovice
16. 12.	Jan Koleniak	LZ Dobříš
25. 12.	Alexandr Kovanda	LS Lužná

Šedesátiny

4. 12.	Ing. Fr. Kaňok, CSc.	ředitelství podniku
4. 12.	Vojtěch Topka	LZ Boubín
7. 12.	Bohuslav Daniček	LS Plasy
10. 12.	Ing. Jaroslav Jančík	LS Kácov
12. 12.	Karel Marek	LZ Židlochovice
16. 12.	Karel Osíčka	LZ Židlochovice
23. 12.	František Mikoška	LS Javorník
25. 12.	Zdeněk Oupor	LS J. Hradec
30. 12.	Ing. Emil Filippi	LS Litoměřice

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti

Horská kola na LS Broumov

Stalo se již tradicí, že druhou říjnovou sobotu si dávají dostaveníčko zaměstnanci našeho podniku, kterým není cizí horské kolo, mají radost z pohybu i setkání s přáteli, na LS Broumov při závodu horských kol pracovníků LČR.

Na start třetího ročníku, kdy na nás po celotýdenním dešti vykouklo sluníčko, se postavilo 17 mužů a dvě ženy. Čekala na ně fyzicky náročná a velmi mokrá, bahnitá trať. Proto také patří obdiv a uznání všem zúčastněným.

Závod byl tradičně velmi dobře připraven a díky podpoře a pochození našeho podniku, bez které by se závod jen těžko mohl uskutečnit, byli za své úsilí všichni závodníci odměněni hodnotnými cenami. Zkrátka kdo přijel, byl spokojen a na vás ostatních už zůstává rozhodnutí, zda rozšíříte naše řady na příštím ročníku.

Výsledky

Kategorie: MUŽI 1

ročník: 1973 a mladší, délka trati: 30 km (3 x 10 km)

poř.	jméno	ročník	org. jednotka	čas
1	Ing. Jiří Beran	1977	LS Broumov	1:36:47
2	Ing. Jiří Štych	1978	LS Česká Lípa	1:43:00
3	Ing. Michal Hovorka	1978	LS Ještěd	1:56:5

Kategorie: MUŽI 2

ročník: 1963 - 1972, délka trati: 30 km (3 x 10 km)

poř.	jméno	ročník	org. jednotka	čas
1	Ing. Michal Svoboda	1969	LS Nové Město n. M.	1:39:29
2	Milan Soldán	1965	LS Broumov	1:41:40
3	Ing. Kamil Beznoska	1963	ředitelství	1:47:10
4	Vratislav Vlasák	1964	LS Děčín	2:01:24
5	Ivan Málek	1963	LS Děčín	2:12:15

Kategorie: MUŽI 3

ročník: 1953 - 1962, délka trati: 20 km (2 x 10 km)

poř.	jméno	ročník	org. jednotka	čas
1	Milan Mašát	1962	LS Jindřichův Hradec	1:04:50
2	Ing. Lub. Chmelíček	1957	ředitelství	1:12:15
3	Ing. Michal Dadák	1961	LS Prostějov	1:15:28

Kategorie: MUŽI 4

ročník: 1952 a starší, délka trati: 20 km (2 x 10 km)

poř.	jméno	ročník	org. jednotka	čas
1	Milan Matoušek	1942	LS Bruntál	1:15:29
2	Antonín Král	1946	LS Broumov	1:18:34

Kategorie: ŽENY 1

ročník: 1968 a mladší, délka trati: 10 km

poř.	jméno	ročník	org. jednotka	čas
1	Alena Hovadová	1972	ředitelství	0:49:10
2	Andrea Dušková	1974	ředitelství	0:49:23

Jiří Beran, LS Broumov

Fotosoutěž ČSOP a LČR

Český svaz ochránců přírody a Lesy České republiky, s. p., společně vyhlašují již 9. ročník fotografické soutěže „Pohledy do přírody“ určené všem obdivovatelům přírody a těm, kteří se dovedou dívat. Soutěž kromě LČR podporuje také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Fotografie jsou hodnoceny ve třech věkových kategoriích: A - do 12 let, B - od 13 do 18 let a C - nad 18 let věku účastníka. Každou fotografii je nutno na zadní straně opatřit štítkem se jménem autora, rodným číslem, označením tématu, do kterého chce účastník fotografii zařadit, názvem snímku a uvedením, zda se jedná o fotografii samostatnou nebo o soubor navzájem na sebe navazujících fotografií.

V 8. ročníku soutěže byla vyhlášena témata: České hory, Květy lesa, Pohádky z mechu a kapradí a Zrození lesa. Porota zde hodnotila celkem 348 snímků od 99 autorů z celé České republiky. Bližší informace o fotosoutěži a výsledkovou listinu je možno najít na www stránkách ČSOP na adrese www.smop.cz - fotosoutěž. Výstavy prací z ukončeného 8. ročníku bude možno shlédnout od 8. 1. do 4. 3. 2004 v Podblanickém ekocentru ČSOP ve Vlašimi a od 9. do 20. 4. 2004 na výstavišti Černá louka v Ostravě.

Témata na rok 2004

- 1. Duše stromů** (to není jen kmen, koruna, dřevo... ale i něco více - praskání podlahy, zpěv ptáků, vůně kouře, hebkost pilin, tón violy...).
- 2. Moudrost lesa** (je starý - zažil i naše dávné předchůdce, je přísný - neodpouští žádné chyby, je laskavý - stíní, chladí a konejší, je přátelský - pro každého, kdo jej má rád).
- 3. Les v krajině** (krása krajiny s lesem - od nížin až do hor, zalesňování zemědělských půd, rekultivace, větrolamy...).

4. Člověk v lese

(odpočívající, pracující, obdivující, sportující, zírající, bloumající, spící...).

Své fotografie můžete zasílat v obálce označené heslem „FOTOSOUTĚŽ“ na adresu pořadatele soutěže: Centrum pro děti a mládež ČSOP, p.p. 447, Praha 1, PSČ 111 21.

Uzávěrka soutěže je 15. října 2004. Soutěžní komise se sejde v listopadu 2004 a bude se skládat z profesionálních fotografů, ze zástupců sponzorů a vyhlásovatelů soutěže. Předání cen proběhne do konce roku 2004. Vyhlásovatel soutěže opět počítají s uspořádáním výstav nejzdařilejších fotografií, případně s jejich publikováním v přírodovědných, ochrannářských a dalších časopisech.

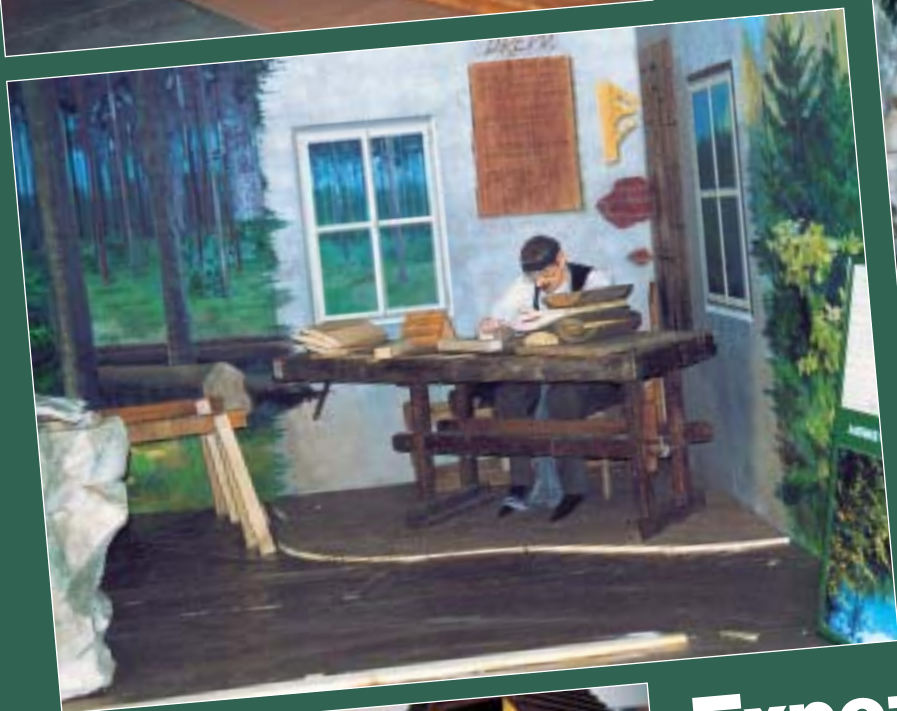
redakce

foto: Zdeňka Štěpánková

FOTO reportáž

Prago AGRO

Expozice
LČR
2004

